

TANKRED DORST

PAN PAUL

Herr Paul (autorský rukopis, 1993, © Suhrkamp, Frankfurt am Main)

Hra

Spolupráce Ursula Ehler

Přeložil Vladimír Tomeš

Translation © Vladimír Tomeš 1993

c/o DILIA Praha

Tento text je autorským dílem a je chráněn dle autorského zákona.
Bez příslušného svolení není nikdo oprávněn tento text jakýmkoliv způsobem upravovat a užívat.
Poskytnutí tohoto textu další osobě za jiným účelem než je jeho divadelní nastudování je povoleno
pouze se souhlasem DILIA.
Porušení tohoto zákazu a užití textu bez příslušného svolení je porušením autorského práva resp. práv
souvisejících s autorským právem a zakládá občanskoprávní i trestněprávní odpovědnost.
V případě zájmu o užití tohoto textu se obraťte na divadelní oddělení DILIA na tel. 266 199 823,
amatérská sdružení se mohou obracet přímo na tel. 266 199 845.
WWW.DILIA.CZ

O S O B Y

Pan Paul

Luisa, jeho sestra

Helm

Lila

Schwarzbeck

Anita

Místo děje:

Zchátralá budova malé staré továrny na mýdlo. Část továrních prostorů je po léta provizorně užívána k bydlení. Pár pěkných kusů nábytku, které jsou ale značně sešlé.

Potrhaná honosná kožená lenoška, na klavíru elektrický vaříč.

Od hnacího kola nahoře na cihlové zdi, šedé od mýdlového prachu, visí dolů přetržený transmisní řemen.

V roce 1686, 8. června, spatřili dva šlechtici na cestě do Churu ve Švýcarsku v křoví malé dítě, zavinuté v plenkách. Jednoho z nich jal soucit, vyzval svého sluhu, ať sestoupí a dítě zdvihne, aby je mohl vzít s sebou do nejbližší vsi a předat někomu do péče. Když sluha sestoupil, uchopil dítě a chtěl je zdvihnout, nepodařilo se mu to. Ti dva šlechtici se tomu podivili a rozkázali druhému sluhovi, aby rovněž sestoupil a pomohl. Ale ani oba dva společnou rukou nebyli schopni pohnout dítětem z místa.

Bratři Grimmové: Těžké dítě

1.

(Paul se líně rozvalil ve velké lenošce. Je na něm vidět, že ji nerad opouští, na podlaze se válejí různé předměty, které použil a které se, jak mu vyklouzly z malátných rukou, nakupily kolem něho. Kávové šálky, převržená sklenice, několik rozevřených knih, zamčkané noviny, lžice, velký nůž na chleba, potrhaná krabice, kusy oděvu, ponožky. Paul vypráví. Jeho bílé, měkké ruce, které vyhlížejí, jako by za celý život ještě nic neuchopily, se přitom zvláště elegantně, živě pohybují)

Paul ...stát, stát, stát, zastavte, křičím, přestaňte s tím úprkem do údolí! Chci s vámi vyměnit pár slov, španělsky nebo esperanto, můžeme se přece pozdravit jako lidé, a když se nedomluvíme žádným jazykem, je tu posunková řeč, domluvíme se rukama, hrou prstů, koulením očí, kýváním hlavou. To je koneckonců univerzální řeč lidstva. - Vy ale na mě nedáte. Řítíte se dál. Vidím vaše černé nohy jako blesk pádit pod třpytivými ledovými hroudami! Tu se valí jeden obrovský, má čtyři nohy, a tu najednou uhání kolem jeden docela maličký na dětských nožkách. A ještě jeden a další! Mohl bych vám taky nabídnout posilnění, pěknou tlustou uzenku z Vestfálska, jsem přece kus dobráka! Jsem přece už málem příkladem těm druhým, méně dobrým. Jenže jsem tak trochu nenasyta. A přesto nabízím uzenky! - Néé, ti všichni pádí dál, nechtějí se dát do řeči, ti divoši! Pádí a pádí do těch strašlivých, zelení zářících údolí Ecuadoru! Do pozemského ráje, kde všechno roste a bují. Až tam doběhnete, vaše drahocenné hroudy ledu roztají! K popukání! Žeňte se jak chcete! Tam nahoře jste je vysekali z ledovce a až seběhnete dolů - budou sotva jak kachní vejce! A když se budete ještě dlouho hádat s kupcem o cenu, zbudou vám nakonec jen mokré ruce!

(Vynoří se Helm, nikdo neví, jak vstoupil: mladý muž, který se snaží působit energickým a optimistickým dojmem. Aniž věnuje Paulovi zvláštní pozornost, rozhlíží se po místnosti jako někdo, kdo si chce ověřit stav svého vlastnictví)

Tu se přece jen někdo, kdo to má v hlavě v pořádku, zeptá, stálo-li to za tu námahu... na to se přece člověk ptá...

Luisin hlas S kým to tam mluvíš? Pořád tě slyším mluvit, nikdo tu přece není!

Paul Teď mlčím.

Luisin hlas Mluvíš, jako když šumí stromy.

Paul *(s pohledem na Helma)* Už mám jednoho, který mi naslouchá!

Luisin hlas Ne a ne najít svou brož.

Paul *(Helmovi)* Nasloucháte mi?

Helm *(se neomaleně směje)* Jestli vám naslouchám?

Paul Taky jedno.

Helm Víte, kdo jsem?

Luisin hlas Jednou si chci vzít tu krásnou starou brož, a v tom zmatku tady ji nenajdu.

Paul (*Helmovi*) Stojíte tady v místnosti a očima si přeměřujete každý čtvereční metr.

Helm (*se neomaleně směje*) Vypadá to tak?

Paul A dýcháte náš vzduch.

Helm Bohužel. Moc nevoní. (*Směje se neomaleně*)

Paul Nepoužíváme žádný deodorant.

Helm Jako mrtvá kočka. - A okna jsou zatlučena.

Paul Ne všechna.

Luisa Už ji mám - tu brož.

2.

(Vynoří se Luisa: šedivá, drobounká, starší osoba. Má na sobě trochu z módy vyšlé sváteční šaty, které jsou jí velké a nepadnou jí. Zřejmě pocházejí od nějaké dámy, která není tak drobná jako ona, od níž je dostala darem)

Luisa A jsem tu!

Helm Dobrý večer.

Luisa Jak vy jste se sem tak zčistajasna dostal?

Helm Nejdřív jsem párkrát zvonil.

Luisa Slyšel jsi něco, Paule?

Paul Zvonek přece nezvoní.

Luisa To je ostuda.

Helm Pak jsem jednoduše vešel a po schodech nahoru....

Luisa Kdy k nám tak přijde návštěva!

Helm Poslal jsem přece dopis.

Luisa Tak hezky se usmíváte. A jste ještě tak mladý.

Helm Ano. Koho jste čekali?

Luisa Paule, koukni se, jestli mi brož dobře sedí.

Helm Poslal jsem dopis, ten jste přece dostali!

Luisa *(si přehodí kolem krku odřený kožešinový límec)* Ach, jaká škoda, zrovna dnes večer musím do opery! Dostala jsem lístek. Od naší bývalé švadleny. Její zeť je u opery zaměstnaný. Pro mě je to vždycky ohromný zážitek, to si dovedete představit. Nemohu se vám teď bohužel věnovat.

Helm To taky není nutné. Přišel jsem jen na chvíli. *(Paulovi)* Kde máte ten můj dopis? Jde mi jen o váš podpis, pak hned vypadnu.

Paul Jojo.

Luisa Jaký dopis, Paule?

(Paul mávne znaveně rukou)

Ach, to vy nevíte, Paul přece dopisy vůbec neotvírá. Už celá léta. - To já ano! Paul se mi pak vždycky směje. Říká, že ještě čekám na nějaké bůhvíjaké štěstí. *(Chichotá se)* Však taky ano!

Helm On poštu jednoduše zahazuje?

Paul Nikdy nezahazuji poštu.

Luisa *(mu s úsměvem hrozí)* Paule! Paule!

Paul Zbytečná námaha. - Nechá se jednoduše ležet. Něco se k ní přidá, to zůstane taky ležet. Něco se nashromáždí, naroste hromádka, naroste větší hromada. A pak jednoho krásného dne se sesune ze stolu. Jak se tak chodí sem a tam, párkrát se na ni šlápne, něco se na ni postaví... poznenáhlu je pryč.

Luisa Tak to vidíte!

Helm Ale v tomhle případě vás musím opravdu poprosit -

Luisa Paule, podívej se po tom dopise, udělej mu tu radost!

Helm Ta věc spěchá. Je to kvůli budově. Já jsem totiž dědic. Všechno jsem vám přece napsal.

Paul Tss!

Luisa V tom případě se vám do toho radši nebudu míchat. Když se jedná o něco obchodního, to musí bratr! - Ach, mám už nejvyšší čas! - Snad se vám podaří všechno, co velkého jste si předsevzal, moc vám to přeju. *(Odchází, volá zpátky)* V modrém hrnci jsou ještě nudle, Paule. Nejez je ale zase studené!

3.

Paul Teď si prohlížíte, co tu všechno je. - Tady jsou nudle. - Tady se nudle vaří. Tady, na klavíru. *(Aniž by se pohnul z místa)* Mohu vám nabídnout?

Helm (*učiní odmítavé gesto*) V žádném případě.

Paul Tím líp. Studené nudle se dají těžko rozdělit, jsou slepené. Rozříznout je nožem by bylo nekulturní. (*Paul vstane z lenošky, jde k hrnci s nudlemi*) Musíte je od sebe dostat rukama a tak ten lepkavý pletenec rozmotat.

Helm (*se brání*) Dík, dík!

(Paul si nacpe studené nudle do úst)

Měl bych se ve stručnosti ještě jednou představit.

Paul Ohřívat nudle se nevyplatí.

Helm Rád bych vám vysvětlil, jak jsem se dostal dole do domu, totiž tak: v pozůstalosti po staré dámě, které vděčím za své dědictví, se našel klíč. Dům snad bude ještě stát, pomyslel jsem si, ale jestli půjde do zámku klíč, takový velký, železný? - Šel!

Paul (*spolkne poslední nudli*) A teď je pozdě, i kdybyste přece jen chtěl!

Helm Vaříč se nedává na klavír. - Vaříč na klavíru - no ne -

Paul Luisa sem tam ještě hraje, někdy Valčík panenek, někdy něco jiného.

Helm Luisa je vaše sestra, že?

Paul Ano, zabývala se studiem opic.

Helm Bydlíte tady nahoře se sestrou sám? Zadní trakt budovy má šest místností.

Paul Může být.

Helm Je to tak.

Paul Zadní pokoj jsme nikdy nepoužívali.

Helm Tak?

Paul Není v něm vzduch. A do dvou přšlo. Jeden po druhém jsme opustili.

Helm Opustili?

Paul Kdo by snesl ten ustavičný rámus, když kapky dopadaly do rozestavěných věder? Čtyři vědra jsme tam rozestavěli. Hlavně kolem židlí. Koberec se časem tak nacucal, že se nad podlahou válel šlojíř mlhy! A v jednom kuse zkrat! To jsme pak seděli v bezměsíčné noci v skotských slatinách! - A o kuchyni nemůže být ani řeč! Jaké jsou dneska nádherné kuchyně, říká sestra, co studovala opice.

Helm Dobrá! - Rád bych se rovnou do těch místností podíval.

Paul To bohužel není možné, mladíku!

Helm Chci se v nich porozhlédnout a musím trvat na tom, že mi tam umožníte přístup.

Paul Trvat na tom můžete, samozřejmě.

Helm Tak pojďme.

Paul Už jsme tam bůhvíjak dlouho nebyli.

Helm To přece není žádný důvod.

Paul Celá léta!

Helm Žádný strach, já už se tam dostanu.

Paul Energický jste, to je důležité.

Helm Chci vám stručně vysvětlit, co tu mám v úmyslu podniknout. Předpokládám, že vás to bude zajímat.

Paul Ovšem.

Helm Hodlám tuhle totálně zchátralou budovu opravit, aby bylo všechno jak se patří. Víte přece, co to znamená!

Paul Jojo.

Helm To totiž znamená investovat 800 000 marek, minimálně. A to, protože sám ty peníze dohromady nedám, se společníkem. Ten si bude chtít přirozeně budovu taky důkladně prohlédnout, než do ní vrazí peníze.

Paul Ano.

Helm No tak. Ví, jakou hodnotu jeho peníze mají, musel je taky nejdřív vydělat.

Paul Ano.

Helm Nejdřív je třeba dům zaměřit a musí se pořádně plány, ty staré se nenašly.

Paul To ale do toho vložíte spoustu práce.

Helm Ano, to máme v úmyslu.

Paul To jsme od vás vůbec neočekávali.

Helm Pan Schwarzbeck se tu taky zastaví.

Paul Udivuje mě, že pro nás chcete něco takového udělat.

Helm Myslím, že si nerozumíme. Chci tady zřídit podnik. Tady!

Paul Výborně!

Helm To se neobejde bez různých přestaveb.

Paul Tak.

Helm Nemám jinou volbu. Ty místnosti potřebuju.

Paul Tak.

(Mlčení)

Helm Zkuste se rozhlédnout jednou po městě. Podívejte se na třídu Bedřicha Engelse, co všechno tam naplánovali! Co nového se tam rodí! Nejmodernější podniky! Nebo když se podíváte do dvorů a nakouknete okny do všech těch malých továrniček, jak tam lidé sedí při zářivkách, u strojů, a v bílých pláštích pracují v laboratořích. A šel jste v poslední době Nützenbergovou ulicí? Jak tam u Schaberta každých pár minut vyjede z brány po střechu naložený nákladník a frčí si to pryč? A fasády mají nový nátěr, všude rostou nástavby a buduje se ostošest. To je k vidění všude, v celém městě. Přece tu nezůstaneme pro ostudu!

Paul Já do města nikdy nepřijdu.

Helm *(se na okamžik zarazí, pak)* Ale víte přece, co se všude děje. Člověk běhá ulicemi a věčně se kouká nahoru, protože se všude otáčejí jeřáby a do nebe roste lešení.

(Paul něco brumlá)

To pak nemám jinou volbu - leda bych nechal tuhle budovu chátrat, až se celý ten krám rozsype a prodal ji na bouračku. To se mi přičí. Řeknu na rovinu, zdá se mi to moc pasivní. - A snad je v tom taky pocit odpovědnosti, nebo vědomí tradice, dědeček... *(Přeruší se)*

(Paul dopil šálek, vstane, jde ke krbu, aby si nalil nový čaj. Přitom spadne na zem podšálek, který se přilepil k šálku, a rozbije se. Helm se shýbne po střepech. Paul stojí, mávne rukou)

To je škoda. *(Prohlíží si střepy)* Vypadá to jako wedgwood. *(Ještě jednou se pozorně podívá)* Je to wedgwood!

Paul *(bručí)* Wedgwood... wedgwood... *(Nalévá si čaj do hrnku)*

Helm *(se střepy v rukou)* Nojo. - První krok jsem už udělal. Přijal dědictví. A po něm musí automaticky následovat druhý. Druhý a třetí a čtvrtý.

Paul K čemu je vlastně dobrý podšálek! Přísně vzato k ničemu!

Helm Na dveřích do bývalé kanceláře je pořád ještě tabulka "Comptoir". Rozluštil jsem ji pod prachem a rzí, prstem jel po písmenu C.

Paul Barvy na vajíčka. To byl začátek.

Helm Co vám tu povídám! Vy jistě víte o mém dědečkovi mnohem víc než já. Vy jste přece dřív seděl tam nahoře v přední budově, od nepaměti, a sledoval ten rachot dole.

(Paul si něco brumlá)

Rád bych se později od vás nějaké podrobnosti dověděl, je to, abych tak řekl, historie firmy.

Paul Jo, kdybych já vám tak vyprávěl.

(Mlčení)

Helm Ano?

Paul To byste vyvaloval oči, mladíku! To byste je vyvaloval tak, jako kdybyste se koukal do věčného ohně.

Helm Myslím, že by vás mělo těšit, a především vaši sestru, kdybyste se přestěhovali zpět do předního traktu, to má přece výhody.

Paul Nejdřív trčel vzadu v šupně, tam plnil ty svoje pytlíky... a pak se dal na změkčovadlo... Když potom vařil mýdlo, to už si pronajal ten červený barák u řeky. A potom budovy vedle a pak jedním rázem všechno! Jedním rázem! Při konkurzním řízení... i přední trakt, všechno!

Helm Ano. A od toho okamžiku to byla pořádná fabrika.

Paul Velice snaživý člověk!

Helm Ano. To všechno jsem já ovšem nazažil.

Paul Dokažte jednou něco takového, mladíku!

Helm Pokud jde o mne, nemějte péči.

Paul Správně.

Helm A s panem Schwarzbeckem, který do podniku vloží peníze a vlastní zkušenost - je to tutovka! To bude o něčem úplně jiném!

Paul A tu jednoho krásného dne vystoupil po schodech, kolem poledne, oblékl se na to, jako by šel do kostela, dokonce rukavice si navlékl. A u velkého jídelního stolu seděl naproti mému otci. Moje matka tam otce posadila, byl přece už slepý, a vyšla ven, a my všichni stáli v předsíni a poslouchali... Otec tam seděl jako kdyby měl v krku pravítko a neřekl ani slovo... ani slovo! Jen obě jeho ruce šátraly po stolním přehozu. Váš dědeček pravil: "Pane Paule, dnes ráno jsem odkoupil všechny vaše budovy."

Helm *(překvapeně)* Ach! To patřilo předtím všechno vám?

Paul *(napodobuje hlas dědečka)* "Pane Paule, dnes ráno jsem odkoupil všechny vaše budovy." Mluvil fistulkou.

(*Mlčení*)

Helm To mi nikdo nikdy neřekl.

Paul "Pane Paule, dnes ráno jsem..."

Helm To jsem nevěděl.

Paul Jo, tak to bylo.

(*Mlčení*)

Helm (*v rozpacích*) Teď si snad myslíte - (*Opět energicky*) Pane Paule, já přece samozřejmě musím mít možnost nakládat se svým majetkem... to musíte přece uznat!

Paul Jojo.

Helm Když jsem se jednou rozhodl... byl to majetek mé tety, to přece víte... po desítky let se s tím nehýbalo.

Paul Co jste až doteďka dělal?

Helm Myslíte... než jsem se rozhodl... To jsem studoval. (*Směje se*) A kolikrát jsem si myslel, že ze mne možná taky nic nebude.

Paul Aha! To jste zřejmě v těch letech hledal sám sebe. To jste byl už jednou nohou na cestě, která vede rovnou do propasti, mladíku.

Helm Znervózňuje mě, když mi říkáte mladíku.

Paul Od této chvíle už nebudu.

(*Mlčení*)

Helm To, co jste řekl mému dědečkovi, mi vrtá v hlavě. Rád bych se vás ještě na něco zeptal, totiž: jak je možné, že jste viděli, jak váš otec s mým dědečkem seděl u stolu. Vždyť jste u toho nebyli. Byli jste přece v předsíni.

Paul Všichni jsme to viděli.

Helm Jakpak?

Paul Jakpak! Jakpak! Klíčovou dírkou!

Helm Celá rodina u klíčové dírky!

Paul Ano!

(*Mlčení*)

Helm Je to trapné.

Paul Co?

Helm Že naše rodiny pojí tak nedobré pouto, že vzestup mého dědečka byl do jisté míry příčinou neštěstí vaší rodiny. - Jestli je to pravda...

Paul Chcete mi dát výpověď.

Helm Já bych chtěl...

Paul Vy mi ji ale nemůžete dát.

Helm Chtěl bych vám navrhnout...

Paul Za mých berlínských let, v domě, kde jsem bydlel... majitelka vzala do domu svého milence... i když jí už bylo pětadesát... Měl jsem se vystěhovat. Uběhly dva roky a ona mezitím zemřela, zlostí. A tamten, co ten měl dělat? Taky umřel. A já jsem zůstal...

Helm Tady leží můj dopis! A otevřený!

Paul Opravdu!

Helm Vždyť jste právě tvrdil, že jste ode mne žádný dopis nedostal!

Paul Ano.

Helm Necháte si ode mne všechno vysvětlovat a dávno už víte, o co jde, četl jste přece můj dopis.

Paul Ach, četl nebo nečetl...

Helm (*energicky*) Jdu se kouknout po těch místnostech, k čemu ty dlouhé řeči! (*Odejde*)

4.

Paul (*sám*) Teď odchází do lesa... teď mizí v houštině... Až se vrátí - jestli se vůbec kdy vrátí! - Jak se bude tvářit! Kdo jste? Byl jste už někdy v téhle končině? Uplynulo tolik let, tolik let, kolik mám prstů na ruce - (*počítá*) - sto prstů! A já každý jednotlivý nekřesťansky miluju! (*Olizuje si laskyplně všech deset prstů*)

5.

Lila (*volá venku*) Helme?!

(*Rachot, něco spadne; lomož, rána. Vstupuje Lila. Je to hezká mladá žena, plná života. Působí solidně, ale poněkud roztěkaně. Mluví trochu příliš hlasitě, slova jí někdy vyletí bez rozmyslu z úst*)

Tak tady to je! (*Láteří*) Bože, já vypadám! (*Setřásá ze sebe prach, kýchá*) Někde jsem na něco narazila hlavou... a porazila to. A podlaha tak divně klouže.

Paul Klouže. Od zašlého mýdlového prachu.

Lila Á, vy jste ten vyhlášený pan Paul.

Paul Proč vyhlášený?

Lila Že vás není vidět, říká Helm. (*Prohlíží si Paula a směje se*) Teď vás ale přece jen vidím! - Dole mi někdo řekl, abych prošla k zadní budově a po schodech nahoru - že to hned ucítím. Prý vycpávajíte zvířata, říkal ten dole.

Paul Už dávno ne. Když, tak jen zřídka.

Lila Škoda. - Jsem tady kvůli Helmovi, chtěli jsme se tu setkat.

Paul Tady nikdo není.

Lila (*si sedne*) To je psina. Měl tu už dávno být.

(*Mlčení*)

Paul Jak vypadá?

Lila (*se směje*) Myslím, že mu to sluší.

(*Mlčení*)

To je zvláštní, že tu tak sedím.

(*Mlčení*)

A vy taky.

(*Mlčení*)

Nebudu vás rušit, mám tu něco ke čtení. (*Hrabe se v tašce přes rameno*)

Paul "Koko je největší gauner".

Lila Jak prosím?

Paul To uměl za svého života říkat havran, kterého mi přinesla jeho majitelka.

Lila Vy sám mluvíte jako havran.

Paul Jezevčíky, perské kočky, morčata, kanárky a dolů až k myším, to všechno mi lidi přinášeli.

Lila Tak? To je zajímavé.

Paul A nahoru přes lišku, vlka, leoparda, zamřelé manželky až k vrcholným státním činitelům.

Lila No ne, co mi tu vykládáte - *(směje se)* - to je hrůza.

Paul Lenin.

Lila To byl ale přece jednorázový případ.

Paul V Rusku byla tenkrát neobvykle mírná zima. Tání. A žádné mrazicí zařízení, jak je dnes všude běžné. I když čas tlačil, došlo k známému sporu: Krupská ho nechtěla mít vycpaného, ale Strana - ó, Strana, ta pravila: náleží budoucímu lidstvu. Nakonec nebylo možno většinu částí těla už ukazovat, jen právě hlavu, zaplatřpánbu. Bez originální hlavy by to ztratilo smysl. Ty ruce! - Ruka, která vztyčená v panovnickém gestu je známá z tisíců pomníků - ruce vzali od jednoho sibiřského listonoše. - Co všechno máte v té velké tašce?

Lila Já? - Ach, jenom sendvič, pomeranče a termosku se speciálním čajem. Žádnou chciplou kočku!

(Mlčení)

Mám vždycky něco do zásoby.

(Mlčení)

Co takhle sníst sendvič. *(Jí)* Chcete taky? Mám ještě jeden.

Paul S čím je?

(Lila mu ho ukáže, Paul si vezme a jí)

Lila Byl vlastně pro Helma. Ale když tu není - Tvrdí, že v celém městě není pořádná restaurace.

Paul To nevím.

Lila Musíte se tu přece vyznat.

Paul Já ven nechodím. Nikdy.

Lila Jako nějaké jeskynní zvíře! - To já musím pořád vidět lidi. Musím brousit po ulicích, vymetat lokály a pozorovat lidské tváře. Obličej je to nejhezčí. Já je přímo sbírám! Jak se všichni tváří! Vždycky bych je chtěla hned napodobit.

Paul Napodobte mne!

Lila Vás napodobit nejde! Takový jako vy - myslím, že by to nešlo.

Paul Teď se dívám na své nohy, jak jsou štíhlé a spíš malé, málo namáhané, nejsou ploché od chůze po dláždění a zkřivené a znetvořené od těsných bot - jsou měkké

jako psí tlapy! Ale citlivé, jinak bych moh s vámi tančit nebo bych moh tančit sám.
(*Vstane, učiní několik kroků*)

Lila Ach, to je řecký lidový tanec!

Paul ...já se tak málo pohyboval na nohách, že mě hned bolí, když skáču.

6.

(*Vrací se Helm*)

Lila (*překvapená*) Helme! (*Paulovi*) Vždyť je tady!

Paul Jojo.

Helm (*Paulovi*) To je moje přítelkyně Lila. Byli jsme domluveni.

Lila Neřekl mi, že jsi celou dobu tady.

(*Paul mávne ospale rukou*)

Nic jsem nevěděla, nic netušila a dřepěla jsem tady a snědla sendvič, ten tvůj jsem nechala sníst jemu. Ale krupicovou kaši pro tebe ještě mám.

Helm Musel jsem projít všechny místnosti.

Lila (*Paulovi*) Kdy se vystěhujete?

Helm (*to rychle zamlouvá*) O tom jsme ještě nemluvili.

Lila Já si zatím sednu někam do koutku a poslechnu si něco z kazetáku.

(*Dřepne si tam a vyhrabe z tašky walkmana, nasadí si sluchátka. Helm čeká. Pak, když vidí, že Lilu z místnosti nedostane, pokouší se opět navázat rozhovor s Paulem*)

Helm Myslím, pane Paule, že bychom měli ohledně té věci sepsat dohodu, návrh přece znáte. Nájemné tak jako tak neplatíte, tak to domluvila teta už před mnoha lety, zřejmě vzhledem k dávným rodinným ohledům. A tak to i prozatím zůstane, pokud se přestěhujete do předního traktu.

Paul (*mu nevěnuje pozornost, Lile*) Co to posloucháte?

Helm Vy si tak v každém případě polepšíte...

(*Paul přeběhne překvapivě křepce k Lile*)

Paul (*přehnaně hlasitě*) Co to posloucháte?

Lila Jen se něco učím.

Helm Určitě se co nejdřív domluvíme na termínu.

Lila Indonézštinu.

Helm Myslím tak do čtyř až šesti týdnů, abychom to mohli hladce rozjet.

Lila Bagaimana keadaan andda?

Paul Pozor na lovce lebek!

Lila To znamená: Jak se vám daří?

Helm Ostatně máme od předvčerejška stavební povolení!

Paul Mně se daří výborně.

Lila Helmovi se nelíbí, že mám pořád nějaké plány.

Helm *(zlostně)* Lilo!

Lila Pracuju totiž jako zdravotní sestra.

Paul Lovci lebek a hadi!

Luisa Půjdu na nějakou dobu do pralesní nemocnice na Borneu.

Helm Možná.

Lila Musím pořád někam jinam. - Tam mají jen rádio. Ani telefon tam ještě není.

(Mlčení)

Paul Jste pěkná osůbka. Kdyby vás člověk potkal na ulici, musel by smeknout. Já klobouk nemám, tak mě omluvte. Ale pozoruj na vás něco tragického. Vidím to.

Helm Je to komediantka.

Lila *(žertovně)* Nech těch svých neomaleností!

Paul Smím se vás zeptat jestli tu máte příbuzné?

Lila Ne, všichni jsou v Osnabrücku. A krom toho zemřeli.

Paul Dobré! To je dobré!

Lila *(Helmovi)* Jak jsi na to přišel, že jsem komediantka?

Helm To se pozná.

Lila Z čeho?

Helm Něco řekneš - a působí to komicky.

Lila Co říkám?

(Helm mlčí)

Tak pověz, co říkám.

(Helm mlčí)

Snad je to pravda. S pacienty se taky někdy směju, i když mají rakovinu.

Paul Nemáte příbuzné, pak taky nemáte žádné závazky. Já taky ne. Tento mladý muž ale vzal na svá bedra obtížné dědictví.

Lila Jo, jo, to už znám! *(Vesele)* Pověstná teta a továrna a mýdlový prášek a mrtvý dědeček s hodinkami v ruce!

Paul *(se šklebí)* A já!

(Helm a Lila se šklebí)

Helm *(vykřikne vztekle)* Ano!

Lila Teď si nepřipadám ani trochu komická.

(Mlčení)

Paul Aha! Vy jste citlivka! Rád byste byl bezohledný, chtěl byste smést lidi ze stolu, ale... jste citlivka!

Helm Tam vedle máte psací stroj. Jestli ještě píše a kdybych si ho mohl vypůjčit, můžeme dát dohromady to prohlášení.

Paul I s mou rodinou to vzalo špatný konec! Dobře tak! Jen já ještě... Luisa samozřejmě taky. - Není to k nevíře, že se do mne kdysi vkládaly veškeré naděje?

Helm Máte tu kus papíru, nebo radši dva?

Paul *(Lile)* Umíte si to představit?

Lila Promiňte, nechci se do toho míchat.

Paul Do mne se vkládaly veškeré naděje. Za tím účelem jsem taky studoval. Studoval jsem, jak se voda proměňuje ve víno, osmnáct semestrů ekonomie... A anatomii. Proto umím vycpat papouška nebo havrana, když si to někdo přeje. Přelstít tlení, zápach!

Lila Učí se něco takového na anatomii?

Paul *(mávně rukou)* Anatomie... anatomie... Lenin ani trochu nazapáchá. Jinak by k němu nikdo nechodil a bylo by po komunismu.

(Lila si opět nasadí sluchátko)

Paul Taky jsem se nějaký čas věnoval filozofii... *(Křičí)* Proč trpíte, slečno?

Lila *(sejme sluchátka)* Co? Já přece vůbec netrpím!

Paul Ale ano, trpíte!

Lila Ne, jsem tu docela ráda. A že Helm někdy jančí, to už znám.

Paul Vy trpíte, protože chcete žít. Schopenhauer.

Lila Ach tak, není Schopenhauer taky filozof? V tom se bohužel nevyznám.

Helm Psací stroj nepíše, musel by se nejdřív vyčistit, "e" zůstává pokaždé viset. Už mi nezbývá moc času, chce přijít pan Schwarzbeck, a to musím mít prohlášení s vaším podpisem v ruce.

Lila Ach, ten taky ještě přijde! A já?

Paul Obyvatelé předního traktu jsou vůči mně zaujatí. Všichni! Mluví o mně nevraživě. A Pisulská mi dokonce jednou hodila do okna mrtvou kočku. Od té doby je mám zavřené.

Lila Proč to udělala?

Paul Jsem svobodný člověk, to jí nejde pod nos.

Lila Nebo je to kvůli vycpaným zvířatům?

Paul V Berlíně jsem jich měl mnohem víc. To jsem měl celý pokoj plný zvířat, hlavně ptáků.

Lila Škoda, to bych byla ráda viděla.

Paul Dostal jsem jednou dokonce do opravy scvrklou hlavu, chcete jít přece na Borneo! Měla být darována muzeu. Ta se mi ale napodařila, proto ji muzeum nechtělo. Taky dobře.

Lila Já vždycky všemu věřím, to má taky svoje minus.

Paul Počkejte, já se po ní podívám! *(Spěšně odejde)*

7.

Lila Já vím, že tě Borneo štve.

(Helm mlčí)

(Křičí) Vím! Jo! Borneo tě štve!

Helm Musíš se tak sáhodlouze s tím Paulem vybavovat? O vycpaných zvířatech? Scvrklých hlavách?

Lila Mě to zajímá.

Helm Mne ne.

Lila Já už jsem taková, že mi lidi rádi něco vypravují. - Tobě samozřejmě navypravují nic, ty se vždycky tváříš, jako že nic nechceš slyšet. Však je taky pravda, že se o lidi nezajímáš. Ani o mě ne.

Helm Ale ano! O tebe se zajímám moc! *(Obejme ji)*

Lila *(něžně)* Máš štěstí. Ty, já bych chtěla radši odtud... s tebou... zpátky do hotelu.

Helm Já taky. Ale teď přece nemohu, kvůli Paulovi.

(Objetí)

Lila Já si tě teď jednoduše vysvleču.

(Pokouší se mu rozeprnout opasek)

Helm Teď ne.

Lila Tak ráda bych šla s tebou pryč...

Helm Až přijde pan Schwarzbeck, buď, prosím tě, vážná.

Lila Ó, to pak budu úplně vážná.

Helm Mám od něho dostat peníze. Když mi je ten Schwarzbeck nedá, jsem vyřízený.

Lila Chápu, samozřejmě chápu!

Helm Borneo! Borneo! Borneo!

8.

(Tiché klepání na dveře)

Lila Nekomlepal někdo?

Helm Ne.

(Mlčení. Klepání se opakuje)

Lila Slyšíš? Máme otevřít?

Helm Buď tiše!

(Mlčení. Klepání na dveře)

Lila Pane Paule, někdo klepe!

(Paul neodpovídá)

Já se podívám.

(Otevře dveře. V nich stojí třináctiletá Anita, strnule, se sklopenou hlavou, zřejmě utekla z postele, aby sem přišla. Je slabomyslná)

(bezradně) Co tu chceš?

(Anita neodpovídá)

Koho hledáš?

(Anita neodpovídá)

(Otáčí se po Helmovi) Kdo je to? Předtím seděla v domě na schodech, když jsem šla kolem.

Helm Aha, to je ta malá od Pisulské z předního traktu.

Lila Tvoje maminka není doma?

(Anita neodpovídá)

Tak pojď dovnitř.

(Anita vejde, zůstane stát se sklopenou hlavou)

Helm Ne, bude lepší, když se vrátíš šupem domů, jinak tě budou hledat.

(Anita zůstává stát se sklopenou hlavou. Helm dává Lile znamení, že to nemá v hlavě v pořádku)

Lila Chudinko! Chudinko malá! Něco pro tebe mám, podívej. *(Vytáhne z tašky mandarinku)* Mandarinka! Chceš ji?

(Anita setrvává nepohnutě se sklopenou hlavou)

Já ti ji dám! Ty ji nechceš?

(Anita nepromluví, vrtí hlavou)

Nebo počkej, počkej, snad ještě najdu kousek čokolády! *(Hrabe se v tašce, vytáhne zbytek čokolády)* Vidíš, zrovna ještě kousek pro tebe a pro mne!

Anita (*stojí se sklopenou hlavou*) Mám sama.

Lila Škoda. Tak ji dám svému příteli, ten bude rád. (*Dá Helmovi čokoládu*)

Helm Zřejmě jí máma vtloukla do hlavy, aby od nikoho nic nebrala.

Lila (*volá*) Pane Paule, to už nikdy nevylezete z té své jeskyně?

(*Paul neodpovídá*)

(*Anitě*) No, tak se tu posad'.

(*Ukazuje na židli. Anita si ale vleze na stoličku*)

Ty se tady vyznáš? - Pan Paul se určitě brzy vrátí. - Chodíš sem častěji?

(*Anita vrtí hlavou*)

Helm Tak ji přece nech!

Lila Třeba se ti dva tak trochu o tu chudinku starají. To si mohu myslet. (*Anitě*) Chodíš sem ráda?

(*Anita neodpovídá*)

Můžeš mi to klidně říct, mně se tu taky líbí.

(*Anita vrtí hlavou*)

Helm Nech ji!

Lila Líbí se ti ten legrační pan Paul?

(*Anita neodpovídá, dívá se nepřátelsky*)

Mně vyprávěl hezké povídačky, vypráví ti taky něco?

(*Anita neodpovídá*)

Helm Vidíš, že to nemá smysl.

Lila Co tu spolu děláte?

Helm Já s tím nechci nic mít - dnes to musí klapnout s tím podpisem. Když dneska všechno dobře dopadne, pak, Lilo, pak -

9.

Paul (*se vrací z vedlejší místnosti*) Nic jsem nenašel. Taky jsem úplně zapomněl, co jsem vlastně hledal.

Lila Pane Paule, máte tu návštěvu.

(Anita vstane, chce se rozběhnout za Paulem)

Paul Jen zůstaň, zůstaň tam!

Helm Neměla by radši jít domů, pane Paule?

Paul Anita, chceš domů?

(Anita vrtí zuřivě hlavou)

Helm Myslím, že by ale měla jít!

Paul Viděl jste, že kroutila hlavou. Nechce.

Helm Mohly by z toho být nepříjemnosti!

Paul Ona nechce.

Helm Jestli chce nebo nechce, to není při její slabomyslnosti podstatné.

(Lila mezitím přešla k Anitě, chce ji vzít za ruce, Anita je prudce odtáhne a schovává je za zády. Lila chce Anitu nalákat, napřáhne k ní ruce)

Lila Nic ti neudělám!

Paul I když je idiotka, může přece říct: Já nechci. V tom spočívá důstojnost člověka.

(Helm na Paula udiveně zírá)

Lila *(chce Anitu vyprovokovat tleskáním)* Raz... dva... tři... ach, to přece znáš! Tak ještě jednou... raz... dva... tři... vidíš!... Tak! Nechce.

Paul Já vím, proč sem chodí.

Helm Když se Pisulská vrátí z práce a holka je tady, slyšel jsem, že dostane výprask. Schválně ji zavírá, když je pryč, ale ona kolikrát uteče oknem, co vede do dvora.

Lila O tom jsi mi nic neříkal!

Helm Pravděpodobně se za dítě stydí. Proto je bije.

Paul Já vím, proč sem chodí.

Lila *(vzdá hru s tleskáním)* Já bych ji to určitě odnaučila!

Paul Proč ke mně pořád chodíš? Protože ctím tvůj chabý rozum, uctívám v tobě ideálního člověka. Ano. Tobě chybí psí učenlivost, která z ostatního lidstva dělá lokaje. Ty na pedagogické triky nenaletíš! Ó ne, tebe nikdo z cesty nesvede!

Lila (*nic nepochopí*) Vy strašně přeháníte, jsou horší případy, já to znám.

Paul Ano! Co se dělá s člověkem, který se nechce hnout z místa? Stojí, nehne se. Prosí ho, hrozí mu, ale on se nehýbá. Snad mu i nabijí. Třeba to s ním pohne, aby se hnul. Třeba ale ne. Pak mu rozbijí střechu nad hlavou, takže na něho prší. Nakonec strhnou stěny, a člověk sedí, kolem sebe prázdno: v létě ve vedru, v zimě v chladu a sněží na něj a sněží. Sedí tam, kde sedí.

Helm Vidíte, jedna hloupost má za následek druhou, totiž hloupost ničení!

Paul Co se dá dělat?

(Mlčení)

Helm Jste tak vzdělaný a máte tak obrovské znalosti, ty jste měl využít.

Paul (*odmítavě bručí*) Pro koho?

Helm Ale pane Paule, já bych si dovedl představit všechno možné, jak byste svých znalostí využil!

Lila (*Helmovi*) Myslím, že se vrátím do hotelu sama.

Paul Zůstaňte tady!

Lila Nechám vás tu a vy si vyřídíte svoji záležitost.

Paul Jakou záležitost, smím-li se zeptat?

Helm Ale no tak!

Lila Proto je Helm přece tady!

Paul Jojo. (*Lile*) Na vás je radost pohledět.

Lila To má být takzvaný kompliment!

Paul Pořád něco hledáte, co, to člověk neví.

Lila Já si to pravé najdu. Vždycky. Žádný strach!

Paul Po všech kontinentech...

Lila Helme!

Helm Jistě, jdi klidně napřed do hotelu!

Lila Nebo přece jen radši zůstanu.

Helm (*zaraženě*) Jak to, že zas najednou!

Lila Ach, já nevím.

Paul Až k rovníku.

Lila Rovník jsem překročila už několikrát.

Paul Se slunečníkem.

Lila Ne, to ne. - Prožívám toho tak mnoho!

Paul Poslouchám, naslouchám vám!

Lila Vyprávět o tom neumím, bohužel! Mnoho toho prožívám, ale neumím to vypravovat, ráda bych, ale bohužel neumím.

Paul Dnes přece lidé vozí domů ze svých dobrodružství fotografie.

Lila Já vyfotím vždycky, co nemám. To je můj problém.

Paul Kdybyste teď vyfotografovala mne?

Lila Pak by bylo na fotce nejspíš koleno nebo támhleten vaříč.

Paul Přesně to pravé! To by stačilo!

Lila Právě že ne! To by pak mohl být kdokoli, jen ne vy! (*Objeví gramofon*) Máte taky desky?

Paul Zkuste se po nich podívat!

Helm Lilo, bude přece jen lepší, když se sejdeme v hotelu.

Lila On si tu stojí a kouká!

Paul Mladý muži... Mladíku.

Lila Jsem svéprávná a mohu dělat, co chci.

(Anita se probere ze své neúčastnosti, vyskočí, doskáče do kouta, kde jsou ve velké krabici desky. Vláčí k Paulovi krabici jako kořist)

Paul Teď jsi ožilo, ty moje selátko! Teď se ke mně lísáš a usmíváš se!

Lila (*jde k Anitě, hledá v krabici*) La Traviata... La Bohema... je tady taky něco k tanci? Ach, tady! (*Nasadí desku na gramofon*)

Helm Pane Paule, já bych rád...

Paul (*ho přeruší*) Počkejte, počkejte. (*Ukazuje na Anitu*)

(Spustí hudba. Anita dřepí na zemi, stále vzrušenější, směje se a funí, kolíbá se prudce sem a tam, vyráží tu a tam zvuky, jako by chtěla zpívat, pohybuje se, jako

by se chtěla osvobodit z neviditelného objetí... Trvá to velice dlouho. Všichni ji pozorují, Helm se vzrůstající zlostí. Nakonec dojde rychle ke gramofonu a vypne ho)

Helm Nechte to dítě na pokoji!!

Lila Co ti vadí? Celou tu dobu se smála!

(Anita doskákala k Paulovi, sedne si mu na klín, Paul ji odsune, pak ji rychle pohladí po hlavě, po těle. Anita si dřepne vedle jeho židle. Helm je z toho celý pryč. Mlčení)

Monolog! Přijdu všude včas. Žádný strach. Když mi něco nesedí, nechám toho a začnu znova. Ať je to nový člověk nebo nová země, všechno jedno. Například si dám inzerát a pak čekám, co přijde, něco přijde vždycky. Taková jako já - ti ostatní mě sami vyhledávají, já jsem vlastně pro každého ziskem - ne pro každého, ale pro Bechtěrevovu nemoc jsem byla, jakpak by se ta ocitla na Novém Zélandu, beze mne? A mých dvanáct slabomyslných! Poslali mě samotnou s dvanácti bláznů, to jsem byla ještě jako žákyňka na klinice, ještě dávno ne hotová. Měli jet na výlet, do nějaké ledové jeskyně. Dostala jsem na to peníze. To zvládnete, řekli mi, vy jste přece energická. Jen na jednoho musíte dávat pozor, ten to zkouší pořád znovu. Co zkouší, ptala jsem se. Tak hloupá jsem byla. Ten měl už plno jizev na zápěstí a už všechno vyzkoušel. A když se nevrátil z WC, šla jsem za ním. Rovnou na pánský záchod a tam jsem si lehla na podlahu a koukala jsem pode dveřmi, jestli uvidím jeho nohy na dlaždicích nebo jestli se budou klátit ve vzduchu. - A jedna paní si pořád rozvazovala tkaničky a já jí je zase zavazovala, s rozvázanýma botama se nehnula z místa. A dávat současně na všechny pozor - ach jo!

Paul Ach jo?

Lila Že to ale byl stres! Samí cvoci. To je strašné, to bych dělat nemohla, řeknou leckteré - moje babička třeba. "Zdravotní sestra, to není nic pro mne, samý zápach a utrpení. Ale ty v sobě nemáš žádný cit", povídá, "pak ti to není zatěžko." Snad je to pravda. Já se hned tak nepoložím. To je moje plus. Vzpomínám, jak jsem stála nahoře na pyramidě, ne na egyptské, bylo to v Mexiku. Dostrkala jsem tam starého pana Blooma, protože to jeho manželka chtěla. Metla si to vždycky před skupinou, do strmého kopce v tom sálajícím vedru. Byla o pětatřicet let mladší než on. Byl prakticky už živou mrtvolou. Těžká koronární insuficience. Ale ona pořád opakovala, Georgie chce bezpodmínečně nahoru, to je jeho životní sen. Už ani nemohl mluvit, jen sípal, a tak se vždycky po mně podíval, můj miláček Georgie, opakovala v jednom kuse, a přitom to bylo tak, že ho chtěla oddělat. Celou tu cestu po Mexiku s ním podnikla jen kvůli tomu. Já ho musela pořád svlékat a oblékat, samé strakatiny, pestré košile, pestré ponožky, pestrou čepici, všechno strakaté, jako pro děcka na hřiště. Jenže on už sotva sípal. A taky se jí to podařilo, co si přála. Byli jsme už skoro nahoře, když mi zkolaboval. Taková bestie ženská! Ale já mohla být ráda, dolů bych ho už tak jako tak nedostala!

Paul Sípal?

Lila Jako mrtvola, fakt. Hotový strakapoud a přitom mrtvola. Když na to jen pomyslím! *(Směje se)*

Paul A pak?

Lila Honem pryč! Jsem přece svobodný člověk. Já se vždycky protluču. Dřív jsem měla například nějakou dobu psa. Dostal žrát vždycky první, ještě než jsem jedla já, ty nejlepší kousky. Nejdřív on, potom já, z něho jsem tenkrát žila. Vystupoval v televizi. V reklamě. Dokonce jednou v divadle! Musela jsem stát na druhé straně s buřtem a on přešel dvakrát po jevišti. Vždycky měl potlesk.

Paul Jděte taky k divadlu, staňte se umělkyní!

Lila Já mohu všechno. Ale nevím, jako co bych měla vystupovat. Ne, radši ne.

Paul Vystoupíte a budete volat: "Kéž bych se jen zbavila své nevinnosti!"

Helm To není její problém.

Paul *(si nevšímá Helma, čím dál víc se rozhňuje)* "Proklatě! Proklatě! Však já se už zbavím své nevinnosti!"

(Anita rozpárala nožem polštář, vytahuje z něho peří)

Helm *(si toho všimne)* Zničila polštář!

Lila Že má někdo takovou fantazii, když mě vidí a vůbec mě nezná! *(Helmovi, vesele)* To by tě nenapadlo, kdybys náhodou mluvil čtvrt hodiny s nějakou ženou. O čem přemýšlíš, řekni, o čem přemýšlíš - já si myslím, že by něco takového nenapadlo nikoho!

Paul Stojí na podiu. Nějaký tlust'och zve diváky: Račte přistoupit blíž, račte sem nahoru! Můžete se jí dotknout, ohmatat si ji, sáhnout si na ni. Vstrčte prst zepředu, vstrčte prst zezadu! Dělejte s ní co chcete, zůstane nevinná. Když ji škrábnete, nepoteče krev, hodte ji do vody, zůstane suchá.

Lila Poslouchej! Za chvíli řekne, abych se postavila na stůl a svlékla se! Na něco takového přece myslíte! Pěkná prasárnička!

(Anita vyhazuje do vzduchu peří)

Paul Ano. A k tomu sníh!

Lila Je mi líto, ale nahá vystupovat nebudu!

Paul Na náměstí je hrozné vedro, slunce do něho praží. A protože je tak horko, všichni nahlas sténají.

Helm Pan Paul si z tebe utahuje! Copak to nechápeš?

Paul *(se uklání před Lilou)* Já vás ctím... až do hloubi srdce...

Lila Teď si přece jen stoupnu na stůl.

Helm Nejsem tu proto, abych se díval na nějakou stupidní show.

Lila Já taky nevím, proč jsem se najednou tak rozparádila.

Paul (*Helmovi*) Vy nemáte ani páry o tom, co v téhle úctyhodné osobě vězí.

Lila Já jsem parádní číslo! Parádní číslo jsem já! Parádní! Koukni se na mě, Helme, neboť tak prkenný!

Paul Cesta pokračuje! Kolem celé zeměkoule. Do horkých pásem a do studených. A na severním pólu sněží. (*Roztrhne ještě víc polštář a rozhazuje peří*)

Lila A tady stojí jeden pařez a přihlíží!

Helm (*vztekle*) Ten dlouho přihlížet nebude!

Paul To je světec v odlesku svaté záře Gangu.

Lila Ano. A ona k němu musí bezpodmínečně dospět. A řekne mu: K čertu, už je málem nejvyšší čas, můj život bude co nevidět fuč.

Paul To řekne jednou nebo dvakrát a k tomu zpívá:
"V jedné noci u Gangu to bylo,
při měsíčku se to podařilo."

Lila Helme!

Paul I když bez přestání sněžilo. (*Rozhazuje peří z polštáře*)

Lila Ale maharádža se nepodívá. Ani když mu nastavuji své hezké nohy.

Paul Sněží a sněží.

Lila K čertu ještě jednou! Kouknout se přece můžeš! Umím taky stepovat! (*Pokouší se stepovat*) Ten stůl se ale nějak viklá! (*Stůl se zbortí, Lila spadne na zem*)

Paul Nic nevydrží věčně.

Lila Takový pěkný stůl. Noha mě bolí. Ale jinak se mi nic nestalo.

Paul Teď bychom ještě potřebovali hudbu! Pak bude spokojené i moje selátko.
(Rozhazuje peří kolem Anity, která tříská do klavíru)

Lila (*si ohmatává nohu*) Měla jsem kliku.

Helm (*vztekle*) Dobrá, dám vám tam desku! Kterou chcete slyšet? Tuhle? (*Ukazuje desku, rozbije ji*) Tahle je ještě hezčí! Ano?

Lila Ach, to byla psina.

(Helm ukazuje desku, rozbije ji)
Co to do tebe vjelo?

(Helm ve stále větším vzteku šlape po deskách, převrhne křeslo, rozlije skenici s broskvovým kompotem, sirup kape na židli, převrhne stolek se stohem brožur a not, rozbije vázu)

Helm Co je to tady za bandu šašků! Samí cvoci! Ti by tak chtěli, aby se všechno podělalo! Chaotisti! Chtějí vidět všechno v troskách! Nezastaví se před ničím. Všechno rozmlátí! Těm je všechno jedno! Všechno zničí! Stůl! Desky! Polštáře! Celej barák! Až nezbyde nic!

Lila Co je s tebou? Přestaň, Helme!

(Běží k Helmovi, aby mu zabránila v ničení desek)

Přestaň!

(Zmatek)

10.

(Chaos. Lila, Helm, Paul, všichni pěkně pocuchaní. Schwarzbeck, malý človíček s kufříkem, stojí už delší dobu ve dveřích. Ostatní si ho všimnou až teď)

Lila *(objeví pana Schwarzbecka)* Kdo jste?

Paul *(velkopansky)* Budte vítán, mahárádžo, vy zlostný tygře!

Schwarzbeck Že ale přicházím v pravou chvíli.

Paul Žádný princ to není. To se pozná podle bot. Konzumní zboží. Já jsem znal nějakých princů.

Helm *(vyděšeně)* Ach, pan Schwarzbeck!

Paul "Jako princ jsem se narodil,
jen šrajtofli jsem někam zahodil."

Helm Promiňte, pane Schwarzbecku, to už je osm?

Schwarzbeck Čtvrt na devět.

Helm To je trapné. Musel jsem si poplést čas.

Schwarzbeck Budova byla otevřená! Myslel jsem, že se tu trochu porozhlédnu. - Tohle jsou tedy místnosti, které přicházejí v úvahu. - *(Paulovi)* A vy jste tu do nynějška přebýval.

Paul *(rozjařeně)* Sídlii.

Helm *(je mu to trapné)* Myslím, pane Schwarzbecku, že si to tu nejdřív trochu projdeme, při tom si o všem pohovoříme.

Lila Klidně si tu sedněte!

(Plácne přes prsty Anitu, která stále ještě tluče do piana)

Přestaň!

Paul *(využívá Helmovy rozpačitosti)* Ale ano, jen si sedněte. Popovídejte si! Pohovořte si o mém případě! *(Svalí se do pohovky)*

(Lila se snaží odklidit z jedné židle roztrhané knihy a časopisy, čistí je od peří)

Lila *(se snaží být vůči Schwarzbeckovi seriózní)* Jen se podívejte, kolik cenných knih pan Paul má!

Paul Ty už nepotřebuju. K čemu čist?

(Schwarzbeck si ho nechápavě prohlíží)

Jen to odvádí pozornost.

Schwarzbeck Nechte to všechno na místě, nemáme o čem hovořit.

Paul Ale ano, musíte si pohovořit o tom, jak mé maso rozpustíte v nic. Jen si udělejte radu.

Lila *(se snaží být vážná)* Nechcete si přece jen sednout? Odpočiňte si trochu!

Schwarzbeck *(si ji udiveně prohlíží)* Pročpak? Vypadám tak unaveně?

Lila To ne.

Helm Od všech podkladů jsem vám nechal udělat kopie.

Schwarzbeck Pak si je vezmu.

Lila Představ mě přece, prosím tě.

Schwarzbeck Není třeba. Stačí se kouknout. Je na co se dívat. Jste jako rosnička!

Lila Jsem optimistka, proto mám na sobě vždycky něco zeleného. Cokoliv. Zelená je barva naděje. Jednou boty, jednou náušnice, a kdyby to byl jen nazeleno namalovaný nehet - bez něčeho zeleného nevyjdu z domu. Jednou jsem si obarvila nazeleno dokonce i spodní prádlo. Něco zeleného na sobě mít musím.

Paul Velice nadaná osoba.

Schwarzbeck Mohu si domyslet, to je hned vidět.

Lila Shledávám vaše společné plány velice zajímavé!

Schwarzbeck Za moc tahle zaprášená barabizna nestojí, ale přesto... ta poloha.

Helm V každém případě se z ní dá něco udělat.

Paul Já jsem svobodný člověk, nic nevlastním, mně nelze nic vzít!

(Schwarzbeck neposlouchá, běhá sem tam dokola, zastaví se u Anity)

Schwarzbeck Ty jsi Pisulská!

Lila Vy ji znáte?

Schwarzbeck Informoval jsem se! O poměrech v domě mám perfektní informace. *(Helmovi, aby to Paul neslyšel)* V případě potřeby by nám mohla posloužit jako páka, eventuálně.

Lila *(se chová celou dobu okázale)* Ach, lidi tak rádi mluví o druhých špatně.

Schwarzbeck *(se dělá hloupým)* Ano?

Lila *(vypadne z role, vybuchne)* Chtějí vidět druhým do postele! K poděláním!

Schwarzbeck *(Paulovi)* Poslyšte, vy, bude to požehnání, že vás odtud vytáhneme! Škvírami pořád ještě proniká mýdlový prach! Už se připekl na všechnen nábytek! Co to muselo být za rachot, dřív, když byla dole v chodu drtička! To přece bylo v podstatě pro lidi nedůstojné bydlení.

Paul Tak tak.

Helm Vidíte! To říkám taky! Že musí pryč, je jasné. Ale já už se namáhám celý večer, abych panu Paulovi vysvětlil, jakou výhodu to pro něho bude mít. On si pořád myslí, že vymění špatně.

Schwarzbeck Jak? On nechce?

Helm No - totiž -

Schwarzbeck Vůbec nechce? To je mi novinka! Ujišťoval jste mě, že s tím od března můžeme disponovat.

Helm Přitom je to v jeho zájmu.

Schwarzbeck To je ale překvapení!

Helm Ano, já myslel taky...

Schwarzbeck *(jde k Paulovi)* Co je to za pitomost? Když se jednou přestěhujete do pořádného kvartýru, budete docela jiný člověk! Uvědomte si to!

Paul Jistě. Ale o to mi nejde.

Schwarzbeck Tam přece bude taky mnohem světleji! Můžete si dát za okno květiny, primule a hyacinty!... Stojíte tam a čicháte vůni květin. Trochu přírody do rodiny, to potěší i vaši paní. Nebo snad nejste ženatý?

Paul Ale jo.

Schwarzbeck Tak vidíte!

Helm (*Schwarzbeckovi*) Bydlí tu ještě slečna Luisa, ale to je jeho sestra.

Schwarzbeck Té můžete taky ještě dopřát pár světlejších dnů.

Paul Moje paní je intelektuálka.

Schwarzbeck Tím lépe. Ta má určitě zapotřebí trochu přírody a výhled na živou ulici. Tady ze světa nic nevidí.

Lila (*se zájmem*) Vy jste ženatý?

Paul Ano, ale už drahý čas jsem svou ženu neviděl.

Lila To vám nevěřím! Vůbec nejste ženatý. Vy jste sám pro sebe! (*Dívá se tázavě na Helma*)

Helm Já nevím.

Schwarzbeck (*poklepává na stěny*) Překližka a přes to tapeta.

Helm To se dá lehko odstranit.

(*Schwarzbeck a Helm obcházejí stěny, dívají se zkoumavě ke stropu atd.*)

Lila (*Paulovi*) Jak to, že jste ji "drahý čas neviděl"?

Paul Přímo při svatební hostině jí vlezla pod sukni včela a bodla ji, a to, jak má sestra trefně říkat, na "nejdelikátnějším místě". Běžela domů. Já seděl ve svém bytě, ona ve svém, mluvili jsme spolu po telefonu a ona mě ze všeho obvinila. Od té doby žijeme každý zvlášť.

Lila Ach!

Paul Od té doby jsem zůstal sám.

Schwarzbeck Je tohle plynové potrubí?

Helm Nevím přesně. (*Otočí se*) Pane Paule, je tohle plynové potrubí?

Paul Původně bylo, ale mám dojem, že už v něm žádný plyn není. Ale můžete se sami přesvědčit, je k tomu klíč, ukládal se vždycky do jedné z přihrádek.

Schwarzbeck To je v pořádku. Nechte to.

Paul *(aniž vstane)* Jo, jo! Já se po něm podívám!

Schwarzbeck Není třeba!

Helm Dík, pane Paule.

Lila Byli oddáni a hned o svatebním dnu šli od sebe, jen si to představ, Helme!

Schwarzbeck Aspoň svatební noc se musí absolvovat, že, slečno? Co je to za skříň tam nahoře?

Helm Nevím. K té se těžko dostaneme.

Lila *(Helmovi)* Já tam vylezu, když mi trochu pomůžes.

(Helm pomáhá Lile, aby vylezla na skříňku s nástavbou. Lila sejme nahoře bednění. Je vidět kolo s kusem utrženého hnacího řemenu)

Helm Aha.

Schwarzbeck Člověk musí o všem vědět, že jo, když se má na něčem podílet.

(Lila slézá dolů)

Že jste ale čiperná, slečno, a šetrná jste taky. Nenosite podprsenku. Šetříte od prádla.

Lila *(se směje)* Vy si ale opravdu všimnete všeho!

Schwarzbeck Přitom mám jen jedno oko. Druhé mi vypíchlí.

Lila No ne! A jak?

Schwarzbeck To jsem byl prostě jednou zvědavý. Pic ho - a bylo pryč! Nevěříte?

Lila Které to je?

Schwarzbeck Já vám ho ukážu, slečinko. *(Sundá brýle a poklepá obloučkem do skleněného oka)*

Lila Na to se nemůžu dívat.

Schwarzbeck Ale můžete to slyšet! Tik-tik! *(Ještě jednou poklepe na skleněné oko)*

Lila To je mi vás líto.

Schwarzbeck Fakt? To nemůže být pravda, že by mě někdo litoval. Nikdy nikdo. Na to jsem moc energický.

Lila Mně se vůbec nezdáte energický, pane Schwarzbecku.

Schwarzbeck Ale dokážu být, slečno!

Paul Tady jsem našel klíč od plynového kohoutku.

Schwarzbeck To nehořelo. Ale mrknem se na to.

Helm A já zatím napíšu vaše prohlášení, pane Paule.

(Helm jde s Lilou k psacímu stroji, píše. Schwarzbeck a Paul u plynového potrubí, Schwarzbeck šroubuje a zkouší uzávěr)

Paul *(postává vedle něho)* Zdá se, že vy jste tu hnacím motorem. Někdo musí být, kdo dává věci do pohybu.

Schwarzbeck Jo, to musí.

Paul Zatím jsem se bavil jen s tímhle mladým mužem. Je to velmi sympatický mladík. Velmi! Ale má slabé nervy, právě jste to viděl! Nesnese zátěž. Škoda. Vy jste velice činorodý, nebo se alespoň zdáte být.

Schwarzbeck *(odšrouboval zátku, čichá)* Mrtvý přívod. Plyn veškerý žádný. *(Zase ji zašroubuje)*

Paul Když je někdo tak činorodý jako vy, vzhlížím k němu s nejvyšším respektem.

Schwarzbeck *(se dívá na Paula)* Víte, co se mi na vás nelíbí? Že si strkáte papírky mezi zuby.

Paul To dělám, ano. - Kdybych si já hledal partnera, obchodního partnera... Já nemám žádný obchod... Ale to, co mi řekl on, znělo poněkud nejasně. Doteďka si nezašpinil ručičky, celé roky jen tak posedával, jenom "přemýšlel", - to mi říkal. Trochu studoval, ekonomii, to je všechno. Studoval, jak by se proměnila voda ve víno. Já to znám, se mnou to bylo taky tak. Ale s tím se obchody nenadělají, z toho nic není, to vidíte na mně. Stačí se jen na mě podívat, a vidíte to hned.

Schwarzbeck *(volá na Helma)* Tady si poslechněte, co se o vás povídá!

Helm *(stále zaměstnaný psáním)* Cože? Já jsem neposlouchal.

Schwarzbeck Pak mu to zopakujte, a hned do obou uší.

Paul *(zpívá)*
Voilà, la vie,
takový život už je,
jednomu všechno vezme,
druhého podaruje.

Helm Co jste o mně říkal?

Schwarzbeck *(Helmovi)* Teď si tu koukejte udělat jasno vy. Já mezitím vylezu tamhle nahoru a omrknou, jestli by nebylo lepší celý strop strhnout. Pak bychom to mohli rozšířit přes

dvě poschodí. Tady to není moje věc. (*Vyšplhá po hasičském žebříku, otevře dvířka ve stropě a zmizí v nich*)

11.

Paul (*se za ním dívá*) Teď ještě vidím jeho nohu, a teď už nevidím nic. Teď budeme mít chvíli klid. Oceánský klid, hluboký oceánský klid. (*Ukazuje na pohovku*) Uložte se tu! (*Odklízí z pohovky věci*) A zujte si boty.

Lila Co vůbec chce tam nahoře najít?

Paul Mýdlový prach a mrtvé holuby. (*Helmovi*) Tak už se zujte!

Helm Já se nechci zout. A nechte mě. K čertu, proč se mám zrovna zouvat?

Paul Já tu nikdy nechodím obutý. Abych měl nohy uvězněné! Znetvořené! Podívejte se mi na nohy. Na jednu a pak na druhou, nožičky princezny. (*Lile*) Nesmějte se. Tělo mám těžké, ale moje nohy? Jako kočičí tlapky.

Helm Pořád mě chcete odvádět od věci. To už znám. Chci ve svém životě něco začít a vy mi v tom bráníte.

Paul Obchody s tím vaším krátkonohým partnerem tam nahoře. Zvětšovat, rozšiřovat, kam to povede? Pořád víc, pořád něco většího! Já vám řeknu, kam to vede: ke katastrofě. Dědeček ještě pochytil zaběhlé psy a vařil z nich mýdlo...

Helm Nemluvte nesmysly!

Paul Všichni psi v téhle končině zmizeli, byli pryč! Zjednal si na to lidi, aby je chytali. Však se o tom mluvilo. A tak to jde pořád dál, fabrika bude čím dál větší a pak vstrčí do kotle mne! Mne a pár ostatních. Odpadu je dost. Všechno do kotle, všude samá výstavba. Ti takzvaní příčinliví hodí nepřičinlivé do kotle, to je produktivní! A tak půjde všechno nahoru, všechno bude čím dál lepší. Anita? Taky k ničemu.

Lila Takový přece Helm není!

Helm Lidé jako vy nebudou potřební v žádné společnosti. Jste parazit a vaše sestra taky!

Lila Nevěřte mu ani slovo.

Helm Vy nežijete!

Paul Já nežiju!

Helm Ne.

(*Mlčení*)

Paul Anito, slyšela jsi? Tenhle mladý pán říká, že já nežiju. Znáš mě?
(*Anita přikyvuje*)

Já ti teď podám ruku. (*Podá Anitě ruku*) Otáčím hlavou sem a tam! Nadouvám tváře! A teď poskočím! Vidělas to!

(*Rychle jí zezadu nadzdvihne sukně, Anita se prudce otočí*)

Vidíš - tohle jsem já. A on řekne, že nežiju! To bych pak musel být mrtvý. (*Plácne sebou před Anitou na podlahu*)

Lila (*Helmovi*) Ach, ty jsi strašný. - Pane Paule, raději vstaňte. Prosím vás!

(*Paul se nehýbá. Mlčení. Pak se náhle vztyčí a třese se smíchem. Anita se směje s ním*)

Paul Vidíte, selátko se rozesmálo! Viděl jste to? To je důkaz, že žiju.

Helm K čertu, nechte už toho šaškování. Chci jen, abyste už byl odtud, a to co nejdřív!

(*Mlčení*)

Paul Dobrá, rozumím.

Helm To doufám!

Paul Jdu, ustoupím z cesty.

Helm Kdy přesně?

Paul Jdu. Jdu hned teď.

Helm O žádném "ted" nabyla řeč.

Paul Okamžitě. Kde mám boty? (*Paul si obouvá boty*) Nic mi to nevadí! Vyjdu z těchto dveří a dolů po schodech a přes dvůr branou na ulici. K tomu potřebuju pevnou obuv. A vy tu rozestavte ty své kotle. (*Vyhrabe odněkud plášť a obléká se*)

Lila To chcete tak najednou pryč?

(*Paul zdvihne ruce nad hlavu v tázavém gestu*)

Nemůžete přece pryč! Vždyť prší! - Helme!

Helm Pane Paule, vy víte, že jsem to takhle nemyslel!

Paul Půjdu pěšky na nádraží. Strávím noc v čekárně. Prosím, vážená slečno, až se vrátí moje sestra z Aidy, sdělte jí, že jsem odešel. Sedím v čekárně. Až tam zavrou, o půlnoci, potom půjdu... Ne, na veřejnou lavičku před nádražím si nelehnu!

Lila Co se to najednou stalo?

Paul Ne! Vezmu si s sebou židli. (*Uchopí jednu z židlí*)

Lila Nemůžete přece zůstat na nádraží!

Paul Jsem svobodný člověk, postavím si židli na nějaké chráněné místo a sednu si na ni.

Helm Ale pane Paule...

Paul Jsem svobodný člověk? Ano, jsem svobodný člověk! Nelpím na majetku! Nechám vám všechno! Dokázal jsem svým dosavadním životem, že na majetku nelpím. Všechno jsem dal pryč... až na klavír. To vy nepochopíte, mladíku.

(Všimne si Anity, která tam úzkostlivě dřepí)

Anito! Už mě nenajdeš. Až zazvoníš, vyjde nějaká nafintěná panská a jízlivě se tě zeptá: Co si přejete? A plácne tě přes tvé hezoučké, chtivé ručičky, které už nebudou smět po všem chňapat! A nebudeš smět vyplazovat jazyk a zdvíhat sukni! Buď sbohem, mé selátko!

Lila Helmute, nesmíš ho nechat jen tak odejít!

Helm Já přece nechci, aby odtud takhle utíkal, má se přestěhovat!

Paul (*Anitě*) Ty nádherné člověčí dítě! Jdi domů! Jdi do své studené postele a zahřej se!

Helm Teď mě ještě jednou vyslechněte, pane Paule! Tak mě přece poslouchejte, pane Paule! (*Běží ke dveřím*) To je proti zdravému rozumu, jak se chováte. Já vás jednoduše nepustím ven.

Paul (*zdvíhá židli*) To je moje cesta, a tou odtud vyjdu!

Helm Ne, zůstanete tady!

Paul Nikdo mě nezadrží.

Helm To nebude k ničemu, když teď odejdete! Musíte mi přece -

Paul (*mu přetrhne pánovitě řeč*) Kdo žije, překáží! (*Vyjde ven, zvenčí je slyšet jeho výsměšné volání*) Kdo žije, překáží!

12.

Lila Vždyť je to starý člověk, a venku prší!

Helm Za to já přece nemůžu!

Lila Na nádraží! Tak daleko s tou těžkou židlí ani nedojde.

Helm Moh ji nechat, kde byla.

Lila A já ti přinesla schválně krupicovou kaši! (*Vztekle hodí tašku na zem a šlape po ní*)

Helm Můžeš tu obludu přivolat zpátky. Vem si deštník, aby nezmokl.

Lila (*zlostně*) To taky udělám! (*Vyběhne ze dveří*)

13.

Helm (*se rozhlíží bezradně kolem. Anita, která na něho ustrašeně hledí*) Domů!

(*Anita se nehýbá*)

Co vlastně chceš? Syp, běž domů! (*Křičí*) Máš jít domů!

(*Anita se nehýbá*)

Jinak přijde tvoje máma a odvede si tě. Jinak ti nabije, slyšíš? Jak se jmenuješ?

Anita Anita.

Helm (*vztekle*) No jo, vždyť to vím! Víím to... Anita... Señorita... (*Výsměšně*) Krásná señorita. Musíš ale domů! Nerozumíš ničemu... pan Paul... už jde... a roztáhne hubu a spolkne tě.

14.

Schwarzbeck (*slézá po žebříku*) Jsem jak napudrovaný... Nahoře na trámovi leží aspoň deset centimetrů prachu... a v té tmě jsem - bác ho! Neslyšel jste to? Palice zaduněla... Kam se poděl ten línej smraďoch?

Helm Odešel.

Schwarzbeck Snad ne nadlouho? To by byla škoda, ne? A kde je ta vaše legrační slečna z varieté?

Helm Ta taky odešla.

Schwarzbeck Hrome, to jsme tedy dopadli.

Helm Chce ho přivést zpátky.

Schwarzbeck No, to není moje věc, že? Je to vaše věc, že jo? Ale teď mi řekněte, kdy se ten pán definitivně vystěhuje?

Helm To nevím.

Schwarzbeck Jak, nevím? Já vás s ním přece nechal kvůli tomu pěkně o samotě, abyste tu šmodrchanici rozmotal. Aby už bylo jasno! Nedrážděte mi nervy! Bude to příští měsíc nebo kdy?

Helm Ano, - ne. Je tu ještě jedna potíž... bydlí už tak dlouho v téhle budově...

Schwarzbeck To vím, a co s tím?

Helm ...nejdřív v předním traktu, za dob mého dědečka, a teď už bůhvíjak dlouho tady vzadu. A to tu pak hraje roli jakési zvykové právo... myslím si.

Schwarzbeck Jak to má v nájemní smlouvě, jestli se můžu zeptat.

Helm Nájemní smlouvu nemá.

Schwarzbeck Nemá? Žádnou smlouvu? Fakt ne?

Helm Ne.

Schwarzbeck Člověče, vy jste se zbláznil, a to mi říkáte teprve teď! Bez nájemní smlouvy si tady bydlí v továrních prostorách!

Helm Víte... to není tak jednoduché...

Schwarzbeck Je to jednoduché jako facka! Žádná nájemní smlouva! Člověče, člověče, vy s těmi svými věčnými ohledy! - Je mi to čím dál jasnější! Až doteďka mi to tak nepřišlo. Takhle se přece nedá nic pořádného rozjet. Jestli očekáváte, že se budu na tom podniku podílet a strkat do něj peníze, já jsem peníze na ulici nenašel, já musel každou marku tvrdě vydělat, že? Taková věc musí mít hlavu a patu. - Kde je ten chlap teď?

Helm Nevím. - Šel na nádraží, říkal.

Schwarzbeck Neřekl, kdy se zase hodlá objevit?

(Helm krčí rameny)

Tak to nám hraje do noty! Můžeme mezitím nerušeně uvolnit stěnu. A tu druhou taky. Chci zjistit, kam ty roury vedou, pro přestavbu to není zanedbatelné. *(Pokouší se hnout klavírem)* Šoupněte to kousek se mnou. Jen půl metru, abychom se tam dostali. *(Oba strkají klavír)* Krucifix, to je ale tíha. *(Otevře víko klavíru, prohlíží si klávesnici, vidí něco, co se mu hnusí, přejede prsty přes klávesnici, pak víko opět zavře)* To je dokonce ještě stará pianola. Podívejte se, tady je válec, a tady dole jsou k tomu pedály... Těmi se to ovládá, a člověk může přitom spokojeně čumět do vzduchu za zvuku valčíku. - Šoupněte to ještě kousek. - A vedle v salonu si myslí, jakej že to hraje prima pianista.

Helm Slečna Luisa hrála ale sama na klavír a nejen Valčík panenek, to vím.

Schwarzbeck Hudba je pěkná věc. Takovou předehru od Rossiniho, to si dám líbit. Vytáhněte tu šňůru, ten vaříč by nám spad do toho svinstva!

(Helm vytáhne šňůru. Chce postavit vaříč někam jinam, vezme jej, drží ho v rukou, nenachází, kam by ho postavil. Dá ho zpátky na klavír. Schwarzbeck ho pozorně sleduje)

Helm *(aby zakryl rozpaky)* Tamhle vidím, kam roura vede!

Schwarzbeck Vářič na pianole, klávesy zablemtané bramborovou kaší, a to si říkají kulturní lidé, hrůza!

Helm *(se zlobí)* Přejde na to, co se tím myslí... Kulturními lidmi, pane Schwarzbecku, podle mého názoru v každém případě jsou.

Schwarzbeck Snad k nim ještě nechováte sympatie a nemáte pro ně porozumění? Pro takovej druh lidí? To já jsem pak ve vašich očích šosák?

Helm Ale ne, pane Schwarzbecku!

Schwarzbeck Skoro to tak vypadá.

Helm Určitě ne! Ale o panu Paulovi se v naší rodině vždycky tolik mluvilo, to pak vzniknou v dětské fantazii představy...

Schwarzbeck Paul a líná kůže rýmovat se může - to je moje fantazie. Pojdme to odšoupnout ještě kousek dál!

(Šoupají klavírem)

Helm Obrovské pravěké zvíře... nevím, jestli pochopíte, co mám na mysli... impozantní, těžkopádná obluda s otevřenou tlamou... něco takového jsem si představoval... která všechno pohltí.

Schwarzbeck *(se zastaví)* Obluda... o tom tu přece nebyla řeč. Řeč je o tom, že ty máš hubu nakřivo. To neodvolám. Ty nechceš být ten zlý - ať si přijde Schwarzbeck a ty lidi odtud vystnadí, ten to udělá s rozkoší, není tak útlocitný, ten beran. Jen ať to udělá on. A potom, až všechno pofrčí, můžeš si ještě dovolit ronit nad nimi slzy.

Helm Ale já jsem přece -

Schwarzbeck Nechme toho. Šoupej radši! Ještě trošku a ještě. Už jsme se pěkně rozjeli. Vyšoupnout to tak rovnou ven, mohli jsme mít začátek za sebou. My jsme chlapi od rány, neé? Jsme přece, neé?

Helm *(se vzchopí)* Ano, pane Schwarzbecku. To jsme!

(Šoupají a vyklízejí místnost)

P ř e s t á v k a

15.

(Helm a Schwarzbeck jsou zaměstnaní šoupáním nábytku. Podle stavu místnosti lze odhadnout, že uplynulo asi půl hodiny. Anita rozstříhává v koutě nějakou knihu. Lila tam stojí s mokřými vlasy, z pláště jí kape voda)

Lila Teď mě poslouchejte! Nechte teď toho vyklízení a poslouchejte mě! Proletěl vzduchem...

(Helm přestane šoupat nábytek)

...slyšela zaskřípat brzdy a taktak ještě uviděla, jak vysokým obloukem proletěl vzduchem.

(Schwarzbeck ustane v práci, ne tak ze zájmu, ale protože nemůže sám nábytek šoupat)

Lila Nemůžete to tady přece všechno tak jednoduše přeházet!

Schwarzbeck Nemějte péči, chceme tu jen něco vyměřit.

Helm Vidělas ho ještě?

Lila Velký silný muž. A starý. Náraz ho vyhodil do vzduchu, potom ležel na mokřém chodníku a ani se nepohnul.

Helm Proboha.

Lila Když jsem tam přišla, sanitka právě odjížděla. Byla tam policie a chumel lidí, jedna paní mi všechno vylíčila.

Helm Víš, kam ho odvezli?

Lila To nevím. Ta paní povídala, že už v něm nebyla špetka života. Sanitáci ho rovnou zabalili do deky.

Helm Kam ho odvezli?

Lila To nevím.

Helm Tak musíme zavolat policii.

Schwarzbeck Momentíček! V které ulici se to stalo, slečno?

Lila Na Münsterstraße, na rohu Ackermannovy.

Schwarzbeck Pak to nebyl on.

(Lila a Helm na něho udiveně zírají)

(Helmovi) Pojdte! (Chce dál vyklízet místnost)

Lila Určitě to byl on! Velký tlustý člověk a starý!

Schwarzbeck Münsterstraße nevede k nádraží.

Lila Mohl jít kamkoli, já se přece taky dala tím směrem, abych ho našla. Jako bych měla nějaké tušení...

Schwarzbeck *(Helmovi)* Vy se celý třesete! Sedněte si tady do fotelu.

Helm Ne, ne, teď nemůžu sedět. *(Lila)* A ty se na mě v jednom kuse díváš, jako bych ho přejel já.

Lila Byl přece tak strašně rozčilený, takže se nejspíš hnál přes ulici, rovnou pod auto. A do toho ten déšť.

Helm Ale co bych se... moje vina to není.

Lila Všechno jen kvůli téhle díře!

(Schwarzbeck si oklepává šaty, hledá klobouk a chystá se k odchodu)

Schwarzbeck *(Helmovi)* Slečinka má bujnou fantazii, asi to chytla v nějakém tom varieté, nebo kde je. Ale já si myslím: Teď toho nech, Willy, teď bude nejlepší zdvihnout kotvy. Všechno jsem si tu prohlédl, a i když mám jedno oko skleněné, tím druhým jsem viděl dost. A udělal jsem si o tom svůj vlastní obraz. Teď nechávám na vás, co dokážete, do zítřka. Zítřa v poledne mi zavolejte: Pane Schwarzbecku, všechno je v pořádku. A potom řeknu: Dobrá, sepíšeme smlouvu, jdu do toho. Do zítřejšího poledne to musím vědět, jinak bude pozdě. Musím se totiž taky rozhodnout, myslím tím, jestli půjdu do party s vámi, nebo investuju peníze jinam. To si přece musíme rozmyslet, ne?

Helm Ano, ano, samozřejmě.

Schwarzbeck To přece chápete.

Helm Ano. Ano.

Schwarzbeck Tak do zítřejšího poledne. Ale mezi dvanáctou a jednou, dopoledne jsem na stavbě a odpoledne taky. A když ne, tak ne. Šmytec. *(Odchází)*

16.

Lila Tenhle Schwarzbeck si jednoduše odejde - jemu je to jedno. Přitom je to kvůli němu.

Helm *(zvolá ulekaně)* Ach, a Luisa! Ta stará bába se za chvíli vrátí!

Lila Radši se ztratíme.

Helm To nejde. Ona o ničem neví. Zčistajasna jí zmizí bratr.

Lila Třeba se jen ztratil.

Helm Myslíš?

Lila Najdu telefon a obvolám všechny nemocnice!

Helm To udělej! (*Lekne se*) To by byl ještě větší průšvih! Takhle bych ho už vůbec nedostal ven. Kdyby se zranil a měl něco zlomeného, to by se pak táhlo věčně! To by pak byl se Schwarzbeckem amen.

Lila Stejně za moc nestojí. Najdi si někoho jiného.

Helm Nestojí za moc! To není jen tak, s touhle zříceninou.

Lila No jo, kdyby ale pan Paul - myslím - kdyby už nebyl - pak by tu už nepotřeboval bydlet. Pak by bylo všechno jednoduché. A jeho sestra by se jistě radši přestěhovala jinam.

Helm Jak to myslíš?

Lila No, jen tak uvažuju.

Helm Mám se snad radovat, že je mrtev?

Lila Ne zrovna radovat! Ale jestli je tak jako tak mrtev -

(Helm se na ni upřeně dívá)

Jednodušší by to bylo. Když se tak jako tak má vystěhovat a jen z trucu to nechce udělat. Kolem toho se to přece celý večer točilo.

Helm *(se dívá na Lilu)* Raději přestaň.

Lila Teď si snad ještě budeš myslet, že jsem cynická! Chci ti jen říct, aby sis nezoufal!

(Mlčení)

Já tím vinna nejsem! Já jsem ho přece ven neposlala!

Helm *(triumfuje)* Já jsem vinen! Sama jsi to teď řekla. Já! Já!

Lila Už sama nevím. Já si celý tenhle večer představovala jinak.

Helm Já taky.

Lila Jakpak?

(Helm ji obejmě)

Ted' na všechno zapomeň! Zapomeň na celý svět. Můžeš přece jednou na celý svět zapomenout. Na všechno!

(Dlouhé mlčení)

A pak zavoláme a poptáme se.

17.

(Dveře se tiše otevřou. Vstoupí Paul. Nedivá se na Helma a Lilu, kteří se objímají. Jde tiše, jako náměsíčný, ke sporáku. Postaví na něj konvici. Lila a Helm si ho všimnou až ted', když konvice zarachotí. Dlouhou dobu ho mlčky pozorují, jak šuká kolem sporáku - jako by to byl nějaký duch)

Paul *(vrčí)* Vy jste tu ještě.

Lila To nebyl on! Tak je to v suchu. Můžeš být rád! Ted' je všechno v pořádku a můžeme se radovat. Všichni tři!

Helm A pan Schwarzbeck je pryč.

Lila To je taky dobře! To je báječné!

Helm *(vztekle)* Je to k vzteku, že pan Schwarzbeck odešel... a za takových okolností!

Lila Já na něj přece byla jako med!

Helm S tou tragédií na ulici jsi mu šla na nervy. Mně taky.

Lila Jednou řekneš, že se mám snažit. A pak zase, že jdu všem na nervy. U tebe člověk nikdy neví. Ty jen hledáš, na koho bys svalil vinu! Ted' mi to došlo! - To děláš pořád!

Helm *(vztekle)* Tys ještě nikdy za nic neodpovídala. Děláš všechno jen ze zvědavosti! Chceš pořád něco nového, pořád někam jinak!

Lila *(stejně zlostně)* Pomáhám lidem!

Helm Promiň.

(Paulovi, který si, aniž je vzal na vědomí, lehl na pohovku)

Bohužel tu ještě musím zůstat, pane Paule... a ten klavír... za to nemůžu. Když jste byl pryč, měl jsem delší rozhovor s panem Schwarzbeckem... Pan Schwarzbeck mi takříkajíc dal ultimátum... myslím tím, co se týká továrních místností. Musíme se spolu na každý pád ještě dnes večer dohodnout. *(Přehnaně vesele, ironicky)* Uznávám, že jsem ve vašich rukou, moje budoucnost závisí na vašem laskavém podpisu. Je dobře, že jste zase tady. Už jsem si představoval, že tu bez toho vašeho podpisu zcepením a vás už jsem viděl na onom světě.

Paul *(ospale)* Cože?

Helm (*ztratí sebeovládání, křičí*) Poslouchejte mě. Musím mít něco v ruce!

Paul Anito, jdi domů!

(*Anita váhavě vstane*)

Lila Ty jsi rozstříhala celou knihu, proboha! Pane Paule!

Paul (*ospale*) Jo, jo, to ona ráda.

Lila (*si prohlíží rozstříhané pestré obrázky*) Co to je? Játra alkoholika... Nádor... Střevní trakt... To jsou anatomické obrázky!

Paul Jo, jo. Jdi domů, Anito.

Lila Nejspíš se bojí mámy.

(*Anita se nehýbe z místa*)
Kdy se vrátí? Do kolika pracuje?

(*Anita neodpovídá*)

Helm (*se chce Anity zbavit, zlostně*) Tak ji odved' ty!

Paul Obrázky nastrkáme tam vpředu do schránek... svaté obrázky!

18.

(*Luisa vchází do dveří se židlí, kterou si s sebou vzal Paul*)

Luisa (*vyčítavě*) Naše židle stála na schodech! (*Tázavě se rozhlíží*)

Helm (*když nikdo neodpovídá*) Ach, dobrý večer, slečno Luiso, tak vy už jste doma a já jsem ještě pořád u vás... Ano... to s tou židlí... to je...

Luisa Viděla jsem ji stát vedle železných schodů, když jsem se ještě chtěla podívat, jestli je venkovní okno zavřené.

Lila (*křičí rozhořčeně na Paula*) Co? Tak vy jste vůbec nebyl na ulici?

Luisa A co se stalo s naším stolem? A s klavírem! Všechno je zapatlané!

Lila (*křičí*) To jste dřepěl jen tak za zábradlím, celou tu dobu, a ven nevytáh paty? To jste mě přímo viděl, jak jsem se hnala za vámi, abych vás našla! Takhle si ze mě utahovat!

Luisa Proč ta slečna na mého bratra tak křičí? Já tu slečnu neznám, pane Helme!

Helm To je slečna Lila Schöpsová.

- Lila** *(se vrhne na Paulův kabát a zdvihná ho do výše)* Kabát není ani trochu namoklý, teď to teprve vidím. A já se honím hodinu v dešti, jen kvůli vám! Mohl jste mě přece zavolat zpátky! Klidně si tam sedíte potmě a v suchu a ani nemuknete!
- Luisa** Můj bratr seděl potmě?
(Paul mávne rukou)
- Luisa** No tak Paule, co se tu přihodilo?
(Paul mávne ospale rukou. Helm přejde k Lile, vezme jí Paulův plášť a věší ho na věšák)
- Lila** *(tvrdošijně)* Já se už takhle nenechám tahat za nos!
- Helm** *(Lile)* Tak už se uklidni! - Ano, slečno Luiso, dnešní večer se bohužel trošinku zamotal.
- Luisa** A už tu zase straší ta příšera od Pisulské!
- Helm** Přišla, a my nevěděli...
- Luisa** Zmiz okamžitě domů! Už jsi zase rozstříhala jednu z těch drahocenných knih!
(Anita si chrání rukou obličej, napůl aby se bránila před ranami, napůl aby skryla rozpaky a slzy)
- Ona si rozstříhá snad všechny naše knihy, hlavně ty drahé anatomické! Ty obrázky tam jsou pro vědecké účely, ne pro lidi, kteří to nemají v hlavě v pořádku. Tajně je sebere a hází je lidem do schránek na dopisy.
- Lila** Ona za to nemůže. Pan Paul jí dal nůžky sám.
- Luisa** Nevím, co tady pohledáváte. Jste krajně nezdvořilá!
(Mlčení. Luisa svléká plášť, pokládá na stůl kabelku, jen pomalu se uklidňuje)
- Helm** Už vás nebudu dlouho rušit... jo... Doufám, že se vám opera líbila.
- Luisa** Moc! *(Paulovi, zatímco uklízí)* Paule, tys měl samozřejmě pravdu. Radames, ten host z Düsseldorfu, měl v krku knedlík. Slečna Möllerová si toho nevšimla, ta ty rozdílů vůbec neslyší. *(Vybalí z tašky střevice, které si přezouvala v šatně, a gramofonovou desku)* Já ji na to neupozornila. - Když mi věnovala tu vstupenku... dostala ji taky zadarmo, ale přesto...
(Helmovi její vyprávění brání v tom, aby se znovu na Paula obrátil se svou záležitostí)
- (Napůl Helmovi, napůl Paulovi)* A tu desku mi taky věnovala, průřez Aidou. Trochu jsme okukovaly u stánku vedle pokladny, tam jsme ji objevily. Na desce zpívá Peter

Anders a ze mne jednoduše vylítlo: V tomhle obsazení bych Aidu jednou ráda slyšela. A tak mi desku věnovala. Byla ovšem zlevněná. Nejradši bych si ji hned poslechla, to si dovedeš představit. Strašně se na to těším. Ale k tomu bych musela mít trochu klidu.

Helm Potřebuju ještě na chvíli pana Paula, protože doufám, že už jsme se mezitím shodli...

Luisa *(ho chce odvést od věci)* Ta slečna s tím ostrým hlasem není doufám vaše nevěsta?

Helm S tím si nelamte hlavu, slečno Luiso.

Luisa Sice jí to sluší, ale je bohužel trochu nevychovaná.

Helm Jen tak to z ní vylítlo, opravdu, to neberte tak zle, slečno Luiso.

Luisa To je otázka výchovy. Ona za to nemůže. - *(Lile)* Určitě si na něj myslíte.

Lila *(vybuchne vztekem)* Já vám teď povím, na co myslím. Že už vás brzy nebudu mít na očích, slečno Luiso. "Slečno!", "Slečno!", už jen když to slovo slyším! K čemu vůbec jsou tihle staří lidé se svými vrtochy. A ten smrad tady - to se nedá vydržet!

Paul *(volá)* Chce být herečkou!

Helm Ne, ne. Je přece zdravotní sestra.

Paul To byl monolog číslo dvě: vztek.

Helm *(Lile)* Nechod' pryč, Lilo!

Lila *(Helmovi)* Zůstanu jen kvůli tobě.

Luisa Jestli Paul říká herečka, určitě to souhlasí. On je vynikající psycholog. Znalosti, které má v různých oborech, to se hned tak nenajde.

Helm Ano.

Lila Pro mě jste vzduch!

Helm Škoda, že je neumí užitečněji využít.

Luisa Užitečněji? Nad to je přece povznesený !

Helm Užitečněji pro druhé.

Luisa Každý si k němu může přijít pro radu. I vy jste kvůli tomu přišel.

Helm Ne, vlastně ne.

Lila Pro mě jste vzduch!

Luisa Můj bratr mohl zastávat jakékoliv povolání. Velice dlouho se rozmýšlel, a taky dlouho studoval, nejrůznější obory, ne jenom úzce jeden směr, a my měli tenkrát ještě velkou továrnu po rodičích - tam mohl dělat všechno! Ale on se zahloubával čím dál víc do svých filozofických myšlenek, až nakonec vyvinul evoluční teorii.

Helm *(překvapeně)* Evoluční teorii?

Luisa Ne, tomu byste, myslím, neporozuměl. Je to tak, Paule?

Paul *(v polospánku)* Co?

Luisa Každé povolání mohl vykonávat.

Helm Jaké?

Luisa Každé!

Helm Jaké?

(Když Luisa uraženě mlčí)

Lékaře?

Luisa Lékař! To není nic zvláštního! Na lékaři přece nic zvláštního nenajdete!

Helm Přesto...

Luisa Co je na tom zvláštního? Už deset let chodím k doktoru Strachmanovi se svým kolenem. A pořád mi jen říká: To je podmíněno vaší konstitucí, slečno Luiso. - No, a takový chirurg... U chirurga jde jen o zručnost, o nic víc! Všechno ostatní... *(Mávně rukou)* No, anatomii Paul, pravda, vzdal, to bylo na něj moc.

(Helm nechce dál pokračovat, běhá nervózně sem a tam)

Většina lidí je nadaná jen na něco - pokud vůbec! Ale Paul umí prostě všechno.

Helm Něčím se člověk zabývat má!

Luisa Dějinami umění?

Helm Úplně jedno, čím. Může třeba pracovat v muzeu.

Luisa Ach, v muzeu, to je přece jako v archivu!

Lila Tihle dva patří sami do muzea.

Helm Čímkoliv! Vstát z lenošky, vyjít z domu! Rozhlédnout se venku, jak se mění svět. Právě teď se totiž mění tak fantasticky.

Luisa To právě Paul vůbec nepotřebuje! Nemusí kvůli tomu chodit ven a být při tom! Nemusí to vidět! On vypravuje a vypravuje, a jak jsem mu po všechny ty roky

naslouchala, vždycky jsem si říkala, že v jeho vyprávění je celý svět, celý svět že mi vypravuje.

Lila (*Helmovi, mimochodem*) Já tu nejsem! (*Zasune si sluchátka walkmana do uší*)

Luisa Všechno vzniká a vyvíjí se a zaniká a mění se a znovu ožívuje v jeho hlavě. Je to nádherné! To dělal už jako dítě! Seděl vzpřímen v postýlce a vyprávěl a my vedle tiskli hlavy na zed'.

Lila (*mluví schválně nahlas větu z lekce na kazetě*) Apakah di sini ada dokter. - Musím vyhledat doktora. Saya harus pergi ke dokter? - Je tu nějaký doktor? Berapa lama saya harus tinggal? - Jak dlouho se tu musím zdržet?

Helm (*Paulovi, přestane Luisu poslouchat*) Tady, pane Paule, je ta listina. (*Dojde k psacímu stroji a prudce z něj vytáhne papír se souhlasným vyjádřením a drží jej Paulovi před obličejem*) Tady, pane Paule, je ta listina!

Lila (*na chvílku sejme z hlavy sluchátka*) No konečně! (*Opět si je nasadí*)

Paul Není tu žádný inkoust.

Luisa Že jste ale netrpělivý, to je na vás vidět. Sednout byste si už pravděpodobně nechtěl, mám dojem, že jste už chtěl dávno odejít.

Paul Ne, ne, pan Helm nás ještě nechce opustit.

Luisa Ne? Já ovšem nevím, co jste vy dva spolu dohodli. Nemám, pravda, nejmenší tušení, k čemu tady během mé nepřítomnosti došlo. Snědli jste aspoň ty nudle?

Paul Ano.

Luisa Doufám, že jste si je ohřáli a nespolykali je studené, jak to děláš, když nedávám pozor. (*Helmovi*) Je při jídle tak hltavý!

Helm (*poklepe na papír*) Pane Paule!

Paul Chce mít můj podpis! Chce, abych se podepsal pod jeden důležitý dokument. Ale inkoust vyschl, v lahvičce není ani kapka. Sám to vidíte: strkám tam pero a nachytají se na ně jen samé chlupy. Však už jsem taky dlouho nic nepsal.

Helm Tady, vezměte si mé plnicí.

Luisa Nevím, co tam chceš napsat, Paule, ale ty jistě uděláš, co je správné.

Paul Jen svoje jméno.

Luisa Snad to není kvůli bytu, Paule? Pane Helme, přece nás nechcete vyhnat z našich místností? To byste přece neudělal! To přece nejde! Já tenkrát přitáhla Paula z Berlína sem, aby tu měl pořádný byt.

Helm Dostanete v předním traktu mnohem lepší.

Luisa Na to se ale musí nejdřív někdo zeptat mne!

Helm Slečno Luiso...

Luisa To nepřipadá v úvahu! To vůbec nepřipadá v úvahu!

Helm Slečno Luiso... váš bratr a já...

Luisa To nepodepíšeš, Paule! Tak vy jste se dokonce zpunktovali s tou Pisulskou! To bych od vás neočekávala!

Paul Píši... podepsal jsem! Vracím vám vaše pero.

Helm *(s ulehčením)* Tisíceré díky, pane Paule! Je to pro mě tak důležité! Jsem na tom ve všem - ano ve všem závislý.

Luisa Paule, jak jsi mohl! -

(Chytne náhle Anitu vztekle za rameno)

A ty neřáde malá teď půjdeš konečně domů!

(Postrkuje Anitu ke dveřím)

A já se postarám o to, aby tě tvoje matka zavřela a tys jí už víckrát neutekla!

(Odchází s ní)

19.

Paul Sežral jsem to! *(Žvýká a šklebí se)*

(Helm nepostřehl, že si Paul vstrčil smlouvu do úst. Němě přihlíží, jak žvýká a polyká)

Helm Vaše prohlášení...

Paul Je v mých útrokách. *(Šklebí se na Helma)*

(Lila pozoruje Helma, bouřlivě se rozesměje)

Helm *(se chvěje zlostí, změněným hlasem)* Vstaň! Vstaň z mé židle!

Paul Zdědil jsi i židli? Škoda, že na ní sedím a je mi dobře. A zadnicí ji dokonce ještě přesahuju.

Helm Vstaň!

Paul Počkej, mám dojem, že jsem k ní přirostl. Počkej - ne, mám dojem, že nechci.

Helm Vstaň!

Paul To záleží na mé vůli, jestli ano nebo ne, jestli přenesu svých sto dvacet kilo z jednoho místa nebo nepřenesu.

Helm Jestli tě nedostanu odtud vcelku, dostanu tě ven po kusech.

Paul Tak začni.

Helm Jedno kilo za druhým.

Paul Na to si ale budeš muset vzít muž. Nebo nůžky na drůbež.

Lila Tamhle leží nůž.

Paul A budeš mě muset zapíchnout a rozporcovat.

Helm *(namíří doopravdy na Paula nůž)* Ty ubohý panáku! Shnilá zdechlino - ty vycpanino!

(Paul mávne ospale rukou)

Helm Když do tebe píchnu, nevyteče ani kapka krve.

Lila Do toho, zkus to!

Paul Neví, odkud má začít.

Lila *(Paulovi)* A ty se nehodláš bránit?

Paul Ne, nehodlám se bránit, ani ruku nepozvednu, ani malíčkem nehnu pro výstrahu!

Lila Nic si nenechte líbit.

Paul Teď se mu vytočily panenky a neví, co se mu honí hlavou.
(Hodí po Helmovi pantofel)

Tady máš mou nohu!

(Helm pantofel odhodí)

Och, moje noha ještě drží, teď to vidím. Ale už se trochu viklá.

Helm Já tě... já tě voddělám!

Paul Pěkně řečeno, krásný výraz. - On se potí. *(Lile)* Podívej se na něj, ty zelená skoronevěsto. Vždyť on vůbec nic nedělá, nehýbe se z místa. A pot mu stéká po obličejí do úst. Dostal škytavku. Podej mu ručník!

Helm Já to udělám, já to udělám...

Paul Přines mu ručník, otři mu čelo, pro samý pot už nevidí.

(Helm učiní agresivně bozmočný pohyb. Lila se směje)

Helm Nesměj se!

Lila Skáčeš jako pérák.

Paul *(po něm hodí druhou pantoflí)* Chytej!

Helm Ty otrapo, ty příživníku, ty smradlavá mrtvolo, já tě rozsekám, rozlámu ti kosti, rozpáru tě na cucky, roztrhám na kusy, pryč, pryč s tebou!

(Vrhne se na Paula, převrhne v zběsilém hněvu židli, rozčtvrtí Paula sekyrou, nahází paže, nohy, hlavu vedle do komory.)

Lila během celé scény vraždění vřeští, pak utíká pryč, je dál slyšet její ječení)

Nekřič tak! (Sedne si, zacpe si uši. Potom vezme ze skříně hadr a ručníky, aby jimi přikryl krvavé skvrny na podlaze)

20.

Helm Proč tak strašně křičela? - Mně se zdá, že křičí ještě pořád. *(Naslouchá)* Ano, pořád. To se dlouho učila, tyhle výbuchy... něco takového se učí každá herečka a může to vždycky znovu použít. Řeknu jí: Představ si, že jsi svědkem dopravní nehody, a ona spustí. Dělá to tak dokonale, že všichni okolostojící, muži i ženy, po ní házejí ručníky, aby zmlkla. A když konečně zmlkne, nastane takové ticho, až si člověk myslí, takové ticho že nikdy nebylo. Jako v poušti Tarr.

21.

Luisa *(se vrací, vyčítavě)* Zase jsem ji musela protáhnout záchodovým okénkem. Musela jsem ji popadnout a doslova vecpat dovnitř, takovou tlustou holku tím úzkým otvorem! Já, taková pápěrka! Na zvonek se nikdo neozval. Matka na noční šichtě, jak tomu říká. - Už jsi toho mladého muže vystnadil, Paule? *(Spatří Helma)* Ach, vy jste tu ještě!

Helm Ano.

Luisa Kde je můj bratr Paul? Snad nešel jen tak beze všeho spát?

Helm Už není.

Luisa *(volá)* Paule! *(Helmovi)* To vás nechal jednoduše samotného? To je celý on! - Snad jste se nepohádali?

Helm Ne.

Luisa To bych si taky nedokázala představit. Na to nemá povahu. Jednou mi řekl, já se nehýbám, protože se bojím, že bych rozšlápl broučka, proto zůstávám sedět. A dýchám velice opatrně, abych nespokl komára. - Jen si pomyslete!

Helm Tady žádní komáři nelítají.

Luisa Jo, takový on je! Tak mírumilovný! Tak bezvýhradně mírumilovný jako nějaký světec! (*Rozhlíží se kolem sebe*) Kde se tu vzal ten nepořádek, co jsem tady nebyla? Když jsem se vrátila, byla jsem ještě plna dojmů z opery, takže jsem nic z toho nevnímala! Kus huspeniny na koberci, nebo co to je? Bože, málem jsem se vyděsila, opravdu jsem si chvíli myslela, že tu leží oko, rozšlapané oko! Měla jsem ještě kus huspeniny schovaný na snídani! - Měli jste aspoň možnost dořešit ty svoje problémy?

Helm Ano.

Luisa Je tak moudrý, ale prakticky můj bratr vždycky nemyslí. To ho pak pokárám a vezmu kolikrát věc do rukou sama.

Helm Ano.

Luisa Jaképak jsou vlastně ty vaše plány?

Helm Teď se mohou bělouši pořádně rozběhnout!

Luisa Jak prosím?

Helm Co jsem řekl?

Luisa Ptala jsem se na vaše plány.

Helm Velkoprádelna.

Luisa Tak.

Helm Chtěl bych s jedním člověkem, který poskytne kapitál, čímž bude na podniku účasten, v téhle staré budově zřídit prádelnu.

Luisa To by byl velký převrat.

Helm Dá se to tak nazvat. - Velkoprádelnu!

Luisa To vám blahopřeji! To je nádherná myšlenka! Co na to Paul?

Helm Ožil.

Luisa On se tak rád chytá všemožných idejí a rozvíjí je! Velkoprádelna - na ten nápad mohl klidně přijít on!

Helm Přišel jsem na něj já a můj finanční partner.

Luisa Ach, tyhle peníze!

Helm Peníze, peníze! - Bez kapitálu se nerozběhne nic!

Luisa Je tu na to dost místa?

Helm Právě proto musíte odtud, slečno Luiso!

Luisa (*energicky*) To tedy ne! (*Volá*) Paule, Paule, kde pořád vězíš?

Helm Odešel.

Luisa "Odešel!" Paul odešel!

Helm Dveřmi!

Luisa To je nemožné! Musel byste ho vynést v náručí! Bydlíme tu tolik let, a ani jednou se mi nepodařilo ho přemluvit. Ani jedinkrát nevyšel ven!

Helm Máte zrcadlo?

Luisa Co je s vámi? Teď jsem si teprv všimla, jak vypadáte vyděšeně, jste bílý jako křída. - Musím se zeptat Paula. (*Volá*) Paule!

Helm Ne. Stalo se něco hrozného. Jak bych to vysvětlil... krucinál! Vidíte mých deset prstů?

Luisa Ano. No a?

Helm Honí se každý zvlášť vzduchem nebo se mi klátí na ruku?

Luisa (*ho uchopí za ruku*) Jsou studené.

Helm Co na to říct?... Je tu tak ticho, takové mrtvolné ticho!

Luisa Však už je taky po jedenácté. To už je všude hluboký klid a mír.

Helm Po jedenácté?

Luisa Ano. V deset skončila opera a pak jsme si, paní Möllerová a já, ještě trochu povídaly o tom krásném zážitku. Byl jste už někdy na Aidě?

Helm Tam někdo je!

Luisa (*naslouchá*) Ne. Vyloučeno. K nám nikdo nepřijde.

Helm Slyším to úplně jasně. (*Uchopí ji, třese s ní*) Poslouchejte! Protřepete si uši! Jste hluchá?

Luisa Po jedenácté nikdo nechodí. Nevzpomínám si, že by k nám někdo tak pozdě přišel. Bez ohlášení už vůbec ne.

Helm To je policie!

Luisa Ale prosím vás!

Helm Ano, policejní hlídka!

Luisa Ach, úřady a policajti, ti ani nevědí, jestli náš dům vůbec ještě stojí. Ti přece musí stát někde na křižovatce a chytat zločince.

Helm Je to na schodišti. Razie!

Luisa Máte snad nějaký vroubek? Vlastně vás vůbec neznáme!

Helm Někdo klepe!

Luisa Ano. Teď to taky slyším.

Helm Po druhé.

Luisa Otevřeme?

(Jdou ke dveřím od bytu)

21.

(Za nimi se otevřou dveře vedlejší místnosti, stojí v nich Paul)

Luisa *(ho objeví)* Tady jsi, Paule!

(Helm se skácí na zem)

Hned jsem si myslela, že sedíš tiše tam vevnitř a nehýbáš se, utopený ve svých myšlenkách. Ale ať chceš nebo nechceš, já ti teď přehraju desku, kterou jsem si přinesla. Co mě překvapilo - jsou tempa! Úplně jiná než nedávno v rozhlasové nahrávce z festivalu. Rychlejší, lehčí, snad by se dalo říci: itaštější. Připadalo mi to nejdřív povrchní, až skoro neseriózní, mně zcela cizí, ale pak mě to uchvátilo.

(Všimne si Helma, který leží v bezvědomí na podlaze)

Co se stalo s naším mladíkem? Leží roztažený na podlaze, víčka se mu chvějí. Podívej se, Paule! Pojď sem, Paule! Honem sem pojď!

(Paul si sedne na židli, nehýbá se)

(Luisa se sklání nad ležícím Helmem) Dám mu opatrně na ústa kapesník, jestli ještě dýchá. - To je ale krajně nepříjemné. Byl už trochu divný, než jsi přišel.

Paul *(zůstává sedět)* Studenou vodu!

Luisa Přines mi ji! Přines mi džbán.

Paul Nemohu.

Luisa Ty nechceš.

Paul Nemohu.

Luisa Stačí jen vstát, ke kohoutku jsou to čtyři kroky.

Paul Pět.

Luisa Pro mě za mě pět.

Paul Šest.

Luisa Pořád jedno a totéž. Pořád jedno a totéž s tebou. A já abych skákala.

Paul Rušíš mne.

Luisa Vypadá to tak odpudivě, když někdo leží na podlaze a nehýbá se. - Můj život s tebou je často velice neradostný, Paule. To ti už konečně musím jednou říct.

Paul No dobrá.

Luisa Ach, jak mě rozčiluje to tvé: no dobrá!

Paul No dobrá.

Luisa Tady leží ten mladík mrtvý a já abych šla sama k umyvadlu a přinesla vodu. Takový jsi.

Paul Ano.

(Luisa se odvrátí od Helma. Helm se vzpřímí, sedí jako omámený na podlaze)

Luisa Ach, a já se vrátila v tak povznesené náladě!

Paul *(ukazuje na Helma)* Podívej!

Helm *(Paulovi, křičí)* Vy jste ten papír spolkl!

Paul Jo.

Luisa *(zle)* Že se nestydíte, takhle mě polekat! Sedíte si tu a děláte jakoby nic.

Helm Co by mělo být?

Luisa To se ptám já vás!

Helm *(ukazuje na Paula)* Nic, nic! Vidíte sama, že má všechny údy pohromadě.

Luisa Tak! Když už je vám líp, tak mi aspoň pomozte odstěhovat klavír na místo, tamhle, co je ta zásuvka na vaříč. Nevím věru, co se tu událo, zatímco jsem seděla v divadle a Verdi mě přenesl do jiných světů. Ani to nechci vědět! Ale klavír stojí špatně. Strčte do něj!

(Helm jde poslušně ke klavíru, chce jej odtlačit)

Když se tak na vás dívám, je mi vás opravdu líto. - Máte v hlavě tak pěkné, velké plány na všelijaké podniky, všechno si už tak nádherně v duchu malujete a pak klopýtnete o maličkost, protože jste zrovna na tu maličkost nemyslel. - Podívej, Paule, ta zelená taška, tuhle, ta není naše. *(Zkoumá tašku, kterou tam Lila nechala ležet)*

Helm To je Lilina taška.

Luisa Dobře, že je ta hlučná dáma pryč. *(Hrabe se dál v tašce. Vyndá termosku, otevře ji, přičichne k ní, s nelibostí)* To se může vylít. - Ale termoska nám chyběla už dávno. *(Hrabe se dál v tašce)* Pomeranče - doufejme, že jsou to ty bez jader, aby je člověk nemusel pořád vyplivovat.

Helm Už nejsou žádné s jádrama.

Luisa Paul při jídle vždycky plive. Jí a plive. To se za nic na světě nemůže odnaučit. *(Hledá dál v tašce)* Dva kelímky krupicové kaše. Ó, s malinovou šťávou! Jako bych to byla tušila, Paule! Krupicová kaše je Paulova oblíbená pochoutka. Se skořicí jí má ještě radši. A doma uvařená je pochopitelně mnohem lepší. Možná že je u ní skořice zvlášť?

Helm Skořice tam není.

Luisa Co s vámi uděláme, když všechno vaše podnikání tak žalostně ztroskotalo? Musíme si něco vymyslet, Paule, řekni, ty máš přece tak velké zkušenosti! Jsou přece povolání, ve kterých nelze v žádném případě ztroskotat! U kterých nezáleží na talentu... Průvodce cizinců... Průvodčí v lůžkovém voze - to mohou být často tak vratké existence... ach, já o tom nic nevím. Nemám žádnou zkušenost. Porad' mu ty, čím se ten mladík má stát! Ty to přece vždycky víš. Ty jsi tak dobrý psycholog. Paule! - On si tu usne. Bylo toho na něj moc. Já si teď pustím tu desku.

(Helm sám dál šoupe klavír. Luisa klade desku na gramofon: árie z Aidy. Paul spí)

Luisa *(poslouchá hudbu)* Nádhera!

K O N E C